

Gemeente Albrandswaard

Integraal huisvestingsplan onderwijs en kinderopvang

2023 -2027 en een doorkijk naar de volgende jaren

25 oktober 2023

Inhoudsopgave

1. Voorwoord.....	3
2. Samenvatting.....	4
3. Introductie.....	7
3.1. Aanleiding.....	7
3.2. Scope IHP.....	7
3.3. Wettelijk kader.....	7
3.4. Leeswijzer.....	8
4. Uitgangspunten voor onderwijs en onderwijshuisvesting.....	9
4.1. Educatie is meer dan onderwijs.....	9
4.2. Duurzaamheid.....	10
4.3. Binnenklimaat.....	11
4.4. Kwaliteitskader.....	12
5. Huidige situatie in beeld.....	13
5.1. De scholen en peuteropvang in beeld.....	13
5.2. De schoolgebouwen in beeld.....	13
5.3. De spreiding van de schoolgebouwen in beeld.....	14
5.4. De ontwikkeling van het aantal leerlingen in beeld.....	16
5.5. De accommodaties voor bewegingsonderwijs in beeld.....	17
6. Analyse en blik naar de toekomst.....	18
6.1. Kwaliteit.....	18
6.2. Vraag en aanbod.....	18
6.3. Financiën.....	24
6.4. Duurzaamheid.....	25
7. Knelpuntenanalyse.....	26
8. Plannen.....	28
8.1. Lopende plannen.....	28
8.2. Nieuwe plannen 2023 - 2027.....	28
8.3. Toekomstige plannen.....	29
9. Financieel.....	30
9.1. Uitgangspunten.....	30
9.2. Investerings.....	31
10. Risicomanagement.....	32
11. Advies en aanbevelingen.....	34
Bijlage I - Wet- en regelgeving.....	35

Bijlage II - Taken en rollen bij de realisatie.....	38
Bijlage III - Prognose basisonderwijs 2023-2037.....	39
Bijlage IV – Verduurzaming schoolgebouwen.....	40
Bijlage V – Overzicht subsidieregelingen bestaande gebouwen.....	43

1. Voorwoord

In het collegewerkprogramma hebben we afgesproken meer ruimte aan onderwijs te bieden. Zowel inhoudelijk als fysiek, in passende gebouwen. Met dit Integraal Huisvestingsplan laten we zien hoe we dat doen.

Ons uitgangspunt is onze ambitie dat ieder kind goed en passend onderwijs krijgt. Dat betekent dus ook: een passend onderwijsaanbod dichtbij huis, klaar voor de toekomst. We willen daarbij een doorlopende leerlijn realiseren. Dit krijgt vorm in het Integrale Kindcentrum: een voorziening waar kinderen gedurende de dag samenkomen om te leren, te spelen, te ontwikkelen en anderen te ontmoeten. Het IKC biedt een totaalpakket op het gebied van educatie, opvang en ontwikkeling, zorg, welzijn en vrije tijd. Als gemeente willen we dit faciliteren.

Albrandswaard heeft een gevarieerd aanbod aan basisscholen. In sommige wijken stijgt het aantal leerlingen enorm terwijl in andere wijken sprake is van krimp. Dit biedt kansen voor het onderwijs in Albrandswaard, maar vraagt ook om extra investeringen in meer onderwijshuisvesting ter ondersteuning van ons onderwijsbeleid.

Naast de opgave van extra onderwijsruimte staat Albrandswaard ook voor een vervangingsopgave. Een deel van de schoolgebouwen stamt van voor 1990, een van de gebouwen zelfs uit 1958. Een gezonde toekomst vraagt immers om frisse scholen.

Daarom investeren wij, schoolbesturen en gemeente, naast extra onderwijsruimte ook in het toekomstbestendig maken van bestaande gebouwen. Beide opgaven vragen om een duidelijke gezamenlijke aanpak, waarvoor wij het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs 2023 – 2027 (IHP) opstelden. Schoolbesturen en gemeente werkten hiervoor intensief samen. Uitgangspunt van dit IHP is dan ook om zowel kwalitatief als kwantitatief voldoende onderwijsaanbod te realiseren voor de kinderen in onze gemeente met de IKC-gedachte als uitgangspunt. Het IHP schetst hierbij een toekomstperspectief voor de schoolgebouwen en formuleert de kaders. Een verdere uitwerking in concrete plannen (met locaties) volgt hierna.

Albrandswaard is een vitale gemeente met een grote groep kinderen. Voor de ontwikkeling van deze groep is goed onderwijs van groot belang. Met de samenwerking van schoolbesturen, gemeente en vele andere partijen zorgen wij voor goed en passend toekomstgericht onderwijs dichtbij huis voor elk kind. Ik ben ervan overtuigd dat dit IHP hier zeer aan bijdraagt.

Mieke van Ginkel
Wethouder

2. Samenvatting

Dit Integraal Huisvestingsplan (IHP) beschrijft de uitgangspunten en plannen voor de onderwijsgebouwen voor de komende 4 jaar in Albrandswaard. Hiermee sorteert de gemeente voor op de aanstaande wetwijziging waarin een IHP verplicht wordt gesteld. Dit IHP is besproken met de schoolbesturen en ter vaststelling voor gelegd in het bestuurlijk overleg (OOGO). In deze samenvatting zijn de voornaamste zaken uit dit IHP beknopt samengevat.

In dit IHP zijn de uitgangspunten voor het onderwijs en onderwijshuisvesting geformuleerd. De aandacht gaat hierbij vooral uit naar: integrale kindcentra, duurzaamheid, binnenklimaat en het Kwaliteitskader. De Gemeente Albrandswaard heeft samen met het onderwijs, de kinderopvang en het samenwerkingsverband de onderwijskoers tot en met 2026 opgesteld. Dit heeft geleid tot beleidsdoelstellingen op het gebied van kwalitatief onderwijs, doorlopende leerlijnen, samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijszorg en de ontwikkeling van een Integraal Kind Centrum op termijn.

Het gemeentebestuur van Albrandswaard wil samen met schoolbesturen en kinderopvang-organisaties hoogwaardig onderwijs realiseren dat dicht bij huis wordt aangeboden en een goede overdracht naar het voortgezet onderwijs biedt. De ontwikkeling van integrale kindcentra (IKC) is een logische stap om dit te bereiken. Hoewel de gemeente tot op heden geen faciliterende rol heeft gespeeld bij de ontwikkeling van IKC's, heeft de gemeente voornemens om dit wel te doen en de betrokken partijen in één gebouw te huisvesten. Twee manieren om de ontwikkeling van IKC's te faciliteren is door voorschoolse programma's te subsidiëren en het opnemen van kinderopvang in nieuwbouwprojecten. Er moet dan wel minimaal een kostprijs dekkende huurvergoeding worden gevraagd aan de kinderopvangorganisatie.

Verder zet de gemeente in op duurzame en gezonde schoolgebouwen met een goed binnenklimaat. Bij nieuwbouw wordt het 'Kwaliteitskader Onderwijshuisvesting' (ontwikkeld in opdracht van de PO-raad, VO-raad en VNG) gehanteerd als uitgangspunt bij de realisatie van nieuwe schoolgebouwen.

In Albrandswaard zijn negen actieve basisscholen beschikbaar voor openbaar, rooms-katholiek en protestants-christelijk onderwijs, verdeeld over tien schoolgebouwen en onderverdeeld in drie schoolbesturen. Er zijn geen scholen voor speciaal basisonderwijs, voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs binnen Albrandswaard. Vier van de tien schoolgebouwen voor basisonderwijs hebben ook een kinderopvang. Voor bewegingsonderwijs zijn binnen de gemeente vier binnensportaccommodaties die worden gebruikt.

Voor passende huisvesting van scholen is er gekeken naar de vraag en aanbod op basis van de leerling prognose en een analyse per kern/dorp. Het aantal leerlingen zal binnen Albrandswaard stijgen en stabiliseren tussen de 2.600 en 2.700 leerlingen. Per kern/dorp zijn er echter stijgingen en dalingen voorspeld in de komende 15 jaar. In Poortugaal en Rhoon zal het aantal leerlingen stijgen en in Rhoon Portland wordt echter een voortzetting van de dalende lijn verwacht. Op dit moment zijn er voldoende accommodaties beschikbaar voor bewegingsonderwijs.

Capaciteit en behoefte (uitgedrukt in lokalen)	Poortugaal	Rhoon	Rhoon Portland	Albrandswaard
Capaciteit permanent	31	35	45	111
Capaciteit tijdelijk	0	5	0	5
Behoefte (2022)	23	40	42	105
Vershil (2022)	+ 8	-5	+ 3	+ 11
Behoefte (2037)	32	48	30	105
Vershil (2037)	+ 1	-13	+15	+ 11

Er is in dit IHP een knelpuntenanalyse uitgevoerd om te bepalen welke schoolgebouwen op termijn een ingreep vragen. Uit deze knelpuntenanalyse komen 3 schoolgebouwen naar voren met meerdere knelpunten, die op (korte) termijn om een oplossing vragen. Dit betreft:

- Julianaschool (hoofd- en dislocatie);
- Don Bosco;
- OBS Rhooon De Overkant.

Voor de Julianaschool geldt dat beide gebouwen gedateerd zijn en er is een sterk toenemend ruimtetekort. De Don Bosco heeft hoge onderhoudslasten en kent een sterk toenemend ruimtetekort. Voor OBS Rhooon De Overkant geldt dat er sprake is van een beperkt ruimtetekort, maar dat de hoofdlocatie gedateerd is en hoge onderhoudslasten kent.

Aangezien het realiseren van voldoende capaciteit prioriteit heeft binnen de gemeente, hebben de Julianaschool en Don Bosco meer prioriteit dan OBS Rhooon De Overkant. Hierom is ervoor gekozen in de plannen van de komende vier jaar Julianaschool en Don Bosco op te nemen. De vervangende nieuwbouw voor OBS Rhooon De Overkant is opgenomen in de toekomstige plannen.

Programma	Nieuwbouw Julianaschool	Uitbreiding Don Bosco
Aantal	23 groepen	6 groepen
Omvang	2.945 m ² incl. 2 speellokalen	895 m ² incl. 1 speellokaal
Voorschoolse educatie en passend onderwijs	exclusief	exclusief
Kinderopvang	exclusief	exclusief
Gymzaal / Sportzaal / Sporthal	n.v.t.	n.v.t.
Planning	2025-2026	2024-2025

In het IHP zijn de volgende plannen geformuleerd om de knelpunten te verhelpen. Op korte termijn worden extra noodlokalen geplaatst bij Julianaschool Sportlaan, OBS De Overkant en Don Bosco. Op korte tot middellange termijn wordt voor de Julianaschool een nieuw schoolgebouw gerealiseerd van 23 groepen en voor de Don Bosco school een uitbreiding van 6 groepen.

Het bewegingsonderwijs kan binnen de bestaande sportvoorzieningen blijven plaatsvinden. Hiermee blijven deze in gebruik.

De Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Albrandswaard (2015) bevat richtlijnen voor de kostenvergoedingen voor de bouw en uitbreiding van schoolgebouwen in de gemeente Albrandswaard. De normvergoedingen zijn gebaseerd op een vast bedrag per groep en een vast tarief, met als uitgangspunt een sober en doelmatig schoolgebouw dat voldoet aan het wettelijke Bouwbesluit.

Op basis van het beoogde programma voor de nieuwbouw van Julianaschool en de uitbreiding van de Don Bosco is een schatting gemaakt van de totale investeringskosten op basis van de normvergoeding. Bij het schatten van de kosten zijn er aantal uitsluitingen van toepassing. Dit zijn kosten die niet inbegrepen zijn, zoals mogelijke sloopkosten, grondaankoopkosten, kosten voor schoolpleinen en aanpassingen aan de openbare ruimte, kosten voor tijdelijke huisvesting, indexatie, sloop van bestaande scholen en opbrengsten uit verkoop of herontwikkeling van locaties.

Wettelijke plicht	Nieuwbouw Julianaschool	Uitbreiding Don Bosco
Normvergoeding onderwijs	€ 7.950.000,-	€ 2.730.000,-
Eerste inrichting en meubilair	€ 100.000,-	€ 100.000,-
totaal (wettelijke plicht) d.d. 2023	€ 8.050.000,-	€ 2.830.000,-

Tenslotte wordt geadviseerd om:

1. Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en Kinderopvang (IHP) vast te stellen op basis waarvan het college samen met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties concrete plannen kan ontwikkelen;
2. Het college de opdracht te geven het IHP tweejaarlijks te actualiseren;
3. Bij realisatie van nieuwe schoolgebouwen het Kwaliteitskader onderwijshuisvesting richtinggevend te laten zijn;
4. Bij de realisatie van nieuwe schoolgebouwen in te zetten op energiezuinig, circulair en klimaat adaptief bouwen;
5. Het college op basis van de richtinggevende keuzes die voortvloeien uit het IHP de opdracht te geven plannen uit te werken voor de nieuwbouw van de Julianaschool;
6. Het college op basis van de richtinggevende keuzes die voortvloeien uit het IHP opdracht te geven plannen uit te werken voor de uitbreiding van de Don Boscoschool.

3. Introductie

3.1. Aanleiding

Afgelopen jaar heeft de Gemeente Albrandswaard samen met het onderwijs, de kinderopvang en het samenwerkingsverband de onderwijskoers tot en met 2026 voor de Gemeente Albrandswaard opgezet. Met een koersbasis als “Educatie is meer dan onderwijs” zijn op hoofdlijnen de volgende beleidsdoelstellingen bepaald:

- Sterk kwalitatief onderwijs en kinderopvang dicht bij huis en adequate huisvesting.
- Ontwikkeling van doorlopende leerlijn met als doelstelling goede overdracht naar het VO.
- Samenwerking jeugdhulp en onderwijszorg verder ontwikkelen.
- Op termijn ontwikkeling Integraal Kind Centrum.

Met dit onderwijskoersdocument en de leerlingenprognose van 1 oktober 2021 is een beeldvormend raadsvoorstel 2022 uitgewerkt waarin het college, op basis van de realisatie van de doorlopende leerlijn en het scenario onderzoek uit de bestuursopdracht van januari 2022, inzet op spoedige realisatie op korte termijn van noodhuisvesting voor de Don Boscoschool en Julianaschool en vervangende nieuwbouw voor de Julianaschool op de langere termijn.

Het beeldvormende raadsvoorstel is afgelopen november 2022 besproken. Tijdens het Beraad & Advies heeft het college gevraagd om een en ander verder uit te werken in een Integraal Huisvestingsplan voor onderwijs en kinderopvang in Albrandswaard (hierna: IHP).

3.2. Scope IHP

Dit Integraal Huisvestingsplan (IHP) beschrijft de globale plannen voor de onderwijsgebouwen voor de komende 4 jaar in Albrandswaard. Met het voorliggende IHP geeft de gemeente invulling aan haar wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Het IHP schetst een beeld van de huidige schoolgebouwen en een visie op de toekomstige schoolgebouwen. Voor de schoolgebouwen met de meeste urgentie zijn globale plannen geformuleerd en tevens de financiële consequenties. Het IHP is een strategisch document dat een helder perspectief schetst voor de schoolgebouwen binnen de gemeente Albrandswaard. Het IHP schetst daarmee de kaders voor het uitwerken van plannen, die in separate documenten worden uitgewerkt en ter besluitvorming worden voorgelegd aan het college en de raad. Het IHP ondersteunt de gemeente tevens bij het besluitvormingsproces en de raad bij de beschikbaarstelling van budgetten.

Met het voorliggende IHP sorteert de gemeente voor op de verwachte wetwijziging, waarin gemeentes vanaf 2025 de verplichting krijgen om een IHP Onderwijs voor de komende 16 jaar vast te stellen. Het voorliggende IHP heeft een doorkijk van 4 jaar. Bij een toekomstige actualisatie of herijking wordt een IHP opgesteld met doorkijk van 16 jaar.

3.3. Wettelijk kader

De taken en verantwoordelijkheden van gemeente en schoolbestuur voor onderwijshuisvesting zijn wettelijk bepaald. De afbeelding hieronder toont het onderscheid in wettelijke taken en verantwoordelijkheden.

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht om te voorzien in voldoende en adequate huisvesting voor het basisonderwijs en voortgezet onderwijs (inclusief bewegingsonderwijs). Deze zorgplicht is vastgelegd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO) en Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO). Deze zorgplicht is verder uitgewerkt in de verordening voorziening huisvesting onderwijs gemeente

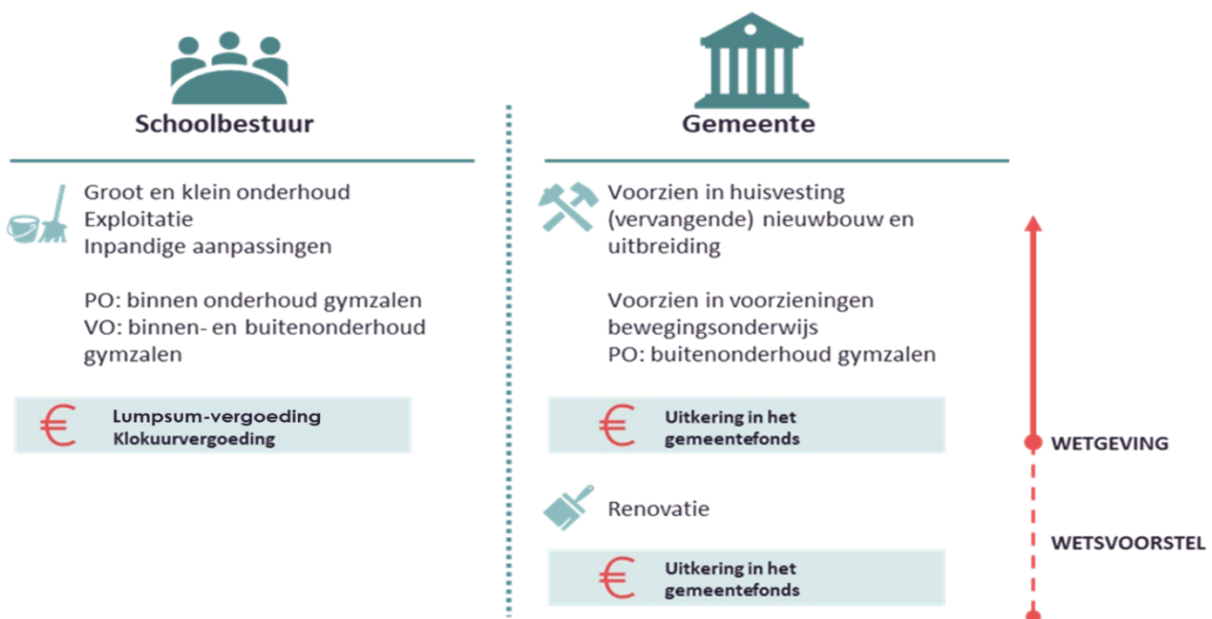

Albrandswaard. De gemeente is in hoofdlijnen verantwoordelijk voor (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding. Voor de uitvoering van de zorgplicht ontvangt de gemeente jaarlijks niet gelabeld budget in het gemeentefonds vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor de instandhouding van het schoolgebouw. Taken als het onderhouden, exploiteren en het uitvoeren van in pandige (onderwijskundige) aanpassingen zijn belegd bij het schoolbestuur. Voor het in stand houden van de schoolgebouwen ontvangen de besturen jaarlijks vanuit het Rijk een lumpsumvergoeding. Deze vergoeding wordt gebaseerd op het aantal ingeschreven leerlingen.

De minister werkt momenteel aan een wetsvoorstel om een oplossing te bieden voor het grijze gebied tussen ' groot onderhoud' (rekening schoolbestuur) en ' nieuwbouw' (rekening gemeente). Dit grijze gebied betreft het renoveren van schoolgebouwen, dat nu wettelijk niet is vastgelegd. Er is hiertoe een wetsvoorstel in voorbereiding om de voorziening renovatie wettelijk te verankeren met daarin naar verwachting een verantwoordelijkheid voor de gemeente.

In de onderstaande figuur is de verdeling van de taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van de onderwijshuisvesting schematisch weergegeven. In bijlage 1 is de wettelijke taak- en rolverdeling met betrekking tot onderwijshuisvesting nog uitvoeriger beschreven en evenals de taak- en rolverdeling tijdens de realisatie in bijlage 2.

Figuur 1: Rolverdeling onderwijshuisvesting

3.4. Leeswijzer

Dit document bestaat uit elf hoofdstukken die de onderwijshuisvesting in Albrandswaard beschrijven. In hoofdstuk 4 worden de uitgangspunten van het document beschreven. Hoofdstuk 5 geeft een beeld van de huidige situatie binnen Albrandswaard. Hoofdstuk 6 beschrijft de analyse van de huidige status en geeft een inzicht hoe dit zich verhoudt tot toekomstige behoeften. In hoofdstuk 7 worden de knelpunten omschreven. In hoofdstuk 8 worden de lopende en nieuwe plannen voor de komende vier jaar beschreven. In hoofdstuk 9 zijn de financiële consequenties gekoppeld aan de plannen. Hoofdstuk 10 beschrijft mogelijke risico's en beheersmaatregelen. In hoofdstuk 11 zijn de adviezen en aanbevelingen omschreven.

4. Uitgangspunten voor onderwijs en onderwijshuisvesting

In dit hoofdstuk zijn de uitgangspunten voor onderwijs en onderwijshuisvesting beschreven. Hierin zijn zowel de inhoudelijke speerpunten opgenomen als de kaders voor de huisvesting. Waar mogelijk zijn de uitgangspunten vertaald naar concrete spelregels en kaders voor de realisatie. De financiële vertaling van de uitgangspunten is opgenomen in hoofdstuk 8. Voor onderwijs en onderwijshuisvesting zijn als uitgangspunten de volgende 4 speerpunten geformuleerd:

- Educatie is meer dan onderwijs;
- Duurzaamheid;
- Binnenklimaat;
- Kwaliteitskader.

4.1. Educatie is meer dan onderwijs

Alle schoolbesturen in de gemeente Albrandswaard onderschrijven de ambitie om te komen tot integrale kindcentra. De gemeente Albrandswaard ondersteunt deze ambitie om een doorgaande leerlijn zo optimaal mogelijk te laten verlopen. Integrale kindcentra komen in verschillende vormen voor afhankelijk van de inhoudelijke en ruimtelijke samenwerking. Voor een integraal kindcentrum is het dus niet noodzakelijk dat de betreffende kinderopvangorganisatie en de school in één gebouw gehuisvest zijn. In de praktijk blijkt echter wel dat de samenwerking gemakkelijker en intensiever is wanneer dit wel het geval is. Uitwisseling vindt dan ook makkelijker plaats wanneer een gebouw met elkaar wordt gedeeld.

De gemeente heeft in 2022 samen met de betrokken partners het Koersdocument 'Onderwijs is meer dan educatie' opgesteld. Hierin staat een aantal speerpunten genoemd: De gemeente wil graag samen met de scholen en kinderopvang sterk kwalitatief onderwijs realiseren dichtbij huis. Daarnaast is de ontwikkeling van een doorlopende leerlijn een speerpunt, met als doelstelling een goede overdracht naar het voorgezet onderwijs. Ook is de samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijszorg van groot belang. Voor de realisatie van deze punten is een integraal kindcentrum een logisch gevolg.

Tot op heden heeft de gemeente de ontwikkeling van integrale kindcentra onderschreven, maar hierin geen faciliterende rol gespeeld. Dit was ook niet noodzakelijk, omdat er in de huidige schoolgebouwen voldoende ruimte was om ook kinderopvang (in ieder geval de voorschoolse voorziening) te huisvesten. Een aantal scholen groeit echter en er zijn plannen om (ver)nieuwbouw voor een aantal scholen te realiseren. De schoolbesturen hebben de wens om in de toekomstplannen voor hun schoolgebouwen ook de betreffende samenwerkende kinderopvangorganisatie mee te nemen. De gemeente is voornemens de ontwikkeling van integrale kindcentra te faciliteren, waarbij de betrokken partijen gehuisvest zijn in één gebouw.

Wijze van faciliteren

Er zijn verschillende mogelijkheden om integrale kindcentra te faciliteren. Enerzijds door subsidie voor peuters van eenverdieners en kinderen met recht op extra spelen en leren, zodat zij kunnen deelnemen aan een voorschools programma. Anderzijds door als gemeente in een nieuw te bouwen school ook ruimte mee te nemen voor kinderopvang. Kinderopvang en buitenschoolse opvang vallen niet onder de wettelijke zorgplicht voor de gemeente en worden beschouwd als commerciële activiteiten met een maatschappelijk gewenst effect op basis van de Wet Kinderopvang. Dit betekent

dat het lokaal beleid is om wel of niet te investeren in extra meters. Als zodanig moeten deze organisaties worden beschouwd als 'derden' volgens artikel 108 WPO. Daarom moet er voor deze organisaties minimaal een kostprijs dekkende huurvergoeding in rekening worden gebracht, aangezien het ontbreken van een dergelijke vergoeding als staatssteun kan worden beschouwd en de onderlinge concurrentie verstoort. De Wet Markt en Overheid bepaalt dat overheidsinstanties niet marktversturend mogen handelen. Op deze manier drukken de kosten van de investering in de vierkante meters voor kinderopvang niet op de gemeentelijke begroting. De gemeente draagt dan wel het risico dat wanneer de vraag naar kinderopvang terugloopt, er minder gebruik is en daardoor er onvoldoende huuropbrengsten binnenkomen om de kapitaallasten van de investering te kunnen dekken. Gelet op de huidige samenleving waarin er steeds meer gewerkt wordt door beide partners in een gezin, is dit risico klein te noemen. Om dit risico verder te beperken gaat de gemeente uit van een langjarige huurovereenkomst.

Taak- en rolverdeling huisvesting IKC

Het realiseren van integrale kindcentra vraagt ook om heldere afspraken tussen gemeente, schoolbestuur en kinderopvangorganisatie over de taak- en rolverdeling met betrekking tot de huisvesting.

In de onderstaande tabel worden de rollen op het gebied van huisvesting, exploitatie en beheer weergegeven.

Financiële verantwoordelijkheid	Onderwijs	Kinderopvang
Exploitatie / Beheer, onderhoud aanpassingen	Schoolbestuur	Kinderopvang
Personeel		
Huisvesting	Gemeente	
Uitbreiding		
Herstel schades bijzondere omstandigheden		
Verzekering en OZB		

Bij de realisatie van een Integraal Kindcentrum vormt het bovenstaande overzicht het uitgangspunt. Er wordt altijd een ruimte toegewezen aan de kinderopvang bij de realisatie van een IKC; deze ruimte kan een fysieke ruimte zijn of een toegewezen oppervlakte in vierkante meters. Gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties gaan aanvullende afspraken maken over het eigendom, de organisatie van het beheer en de financiële uitgangspunten en stromen.

4.2. Duurzaamheid

De gemeente Albrandswaard heeft in juni 2021 de nieuwe Klimaatvisie en Uitvoeringsprogramma Albrandswaard vastgesteld. Hierin staat hoe de gemeente gaat zorgen voor een CO2-neutrale en circulaire samenleving in 2050. De duurzaamheidsambities zijn geformuleerd op gebiedsniveau als ook op gebouwniveau. Het is van belang om al zo vroeg mogelijk in het proces na te denken over alle mogelijke ruimtelijke en financiële consequenties.

- **Gebied:** In de dorpen en wijken wordt rekening gehouden met de rol van de school in de buurt. Er wordt aandacht besteed aan groene schoolpleinen en veilige verkeersafwikkeling om mobiliteit te verbeteren.
- **Gebouw:** Er wordt geïnvesteerd in onderhoud, renovatie en nieuwbouw van de schoolgebouwen met aandacht voor verduurzaming en optimalisatie om duurzame doelen te bereiken.

- **Gedrag:** Scholen hebben een voorbeeldfunctie op het gebied van energiebesparing en circulaire aanpak van voedsel, spullen en afval. Bouwactiviteiten worden gekoppeld aan educatie en een wijk- en buurtaanpak.

Verduurzaming schoolgebouwen

Er moet de komende jaren veel gebeuren om te zorgen voor een gezonde en duurzame leer- en werkomgeving in gebouwen die voor schoolbesturen betaalbaar zijn. Om dit te realiseren is er op elk niveau in de samenleving actie nodig. Ook maatschappelijke organisaties verduurzamen hun gebouwen en hebben in het bijzonder aandacht voor de volgende thema en aanpak:

- **Energiezuinig bouwen:** bij nieuwbouw streven we naar extra energiezuinigheid en maken we de investering en voordelen zichtbaar. Bij onderhoud en renovatie verbeteren we de energiekwaliteit van de schil en installatie en vervangen we onderdelen door duurzame alternatieven. Met een routekaart werken we toe naar energie-neutrale scholen in 2050.
- **Opwekken van duurzame elektriciteit:** we plaatsen zonnepanelen op bestaande en nieuwe scholen via het project "Zon op dak Albrandswaard".
- **Aardgasvrije oplossingen:** we bouwen nieuwe schoolgebouwen aardgasvrij en onderzoeken collectieve en individuele oplossingen in lijn met de warmtevisie Albrandswaard.
- **Gezond binnenklimaat:** bij verduurzaming nemen we ook de luchtkwaliteit (betere ventilatie) mee en benutten we bestaande regelingen zoals SUVIS.
- **Circulair bouwen:** we hanteren een circulaire aanpak bij nieuwbouw en renovatie door dit mee te nemen in de uitvraag en bij onderhoud en sloopwerkzaamheden verkennen we de mogelijkheden voor hergebruik van vrijkomende materialen en producten.
- **Klimaatadaptief bouwen:** we hebben extra aandacht voor hittestress en wateroverlast en vertalen dit o.a. in het vergroenen van daken en de buitenruimte. We sluiten aan bij het thema gezonde groene schoolpleinen.

4.3. Binnenklimaat

Gezonde schoolgebouwen met een goed binnenklimaat zijn een voorwaarde voor goed onderwijs en een goede werkomgeving. Het belang van een goed binnenklimaat is het afgelopen jaar, mede door COVID-19, nog duidelijker geworden. Een goed binnenklimaat heeft een positief effect op de leerprestaties en vermindert gezondheidsklachten.

Het Programma van Eisen Frisse Scholen (van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) gaat in op vijf thema's die nodig zijn voor een gezonde, comfortabele en energiezuinige school: energie, lucht, temperatuur, licht en geluid. Voor ieder thema zijn drie ambitieniveaus vastgesteld: klasse C (acceptabel), klasse B (goed) en klasse A (zeer goed). Klasse C is haalbaar bij bestaande bouw. Het streven is om scholen bij nieuwbouw minimaal te laten voldoen aan klasse B. De hogere niveaus kunnen met extra investeringen gerealiseerd worden.

De situatie rondom het coronavirus heeft extra aandacht gevestigd op het belang van een goed binnenklimaat. Dat heeft o.a. geleid tot een (tijdelijke) regeling SUVIS voor het optimaliseren van ventilatie in bestaande scholen. Een overzicht van landelijke (subsidie)regelingen is opgenomen als Bijlage 5. Daarnaast is het sinds 2022 verplicht om in ieder lokaal een werkende CO₂-meter te hebben om het binnenklimaat te monitoren. Hiervoor zijn vanuit het rijk aanvullende middelen beschikbaar gesteld.

Het verbeteren van het binnenklimaat bij bestaande schoolgebouwen vraagt maatwerk per locatie. Dit betekent dat metingen en maatwerkadvies aan de basis staan voor gerichte ingrepen. In veel gevallen vraagt dit om toepassing van extra installaties (ook voor ventileren en koelen) en dit zal in de meeste gevallen leiden tot een hoger energiegebruik.

De gemeente en schoolbesturen hebben vorig jaar gezamenlijk besloten om de ventilatie in de bestaande schoolgebouwen te verbeteren. De schoolbesturen zijn hierbij verantwoordelijk voor het begeleiden van de projecten en de gemeente draagt op basis van de subsidieregeling (SUVIS) alleen financieel bij. De plannen hiervoor zijn momenteel in uitvoering.

4.4. Kwaliteitskader

De wettelijke eisen ten aanzien van de bouw en bestaande bouw van schoolgebouwen zijn vastgelegd in het Bouwbesluit. Aanvullend op bestaande regelgeving zijn er voor onderwijshuisvesting landelijke kaders ontwikkeld, waarin o.a. de duurzaamheid van nieuwe en bestaande gebouwen extra aandacht krijgen.

Kwaliteitskader (onderwijs)huisvesting

Kwalitatief goed onderwijs vraagt om kwalitatief goede gebouwen. Om tot een landelijk breed gedragen definitie van 'basiskwaliteit' te komen, is in 2013 het Kwaliteitskader Huisvesting tot stand gekomen. VO Raad en PO Raad, verenigd in het kenniscentrum Ruimte OK, hebben hier invulling aan gegeven. In 2023 is het kader geactualiseerd en zijn de versies voor primair en voortgezet samengevoegd tot één kwaliteitskader.

In deze nieuwe versie zijn de kwaliteitseisen ten aanzien van gezondheid (Frisse Scholen 2021), duurzaamheid (wetgeving, sectorale routekaart en circulair bouwen), toegankelijkheid (inclusiviteit) en de buitenruimte (VNG modelverordening/ Klimaatadaptie) aangescherpt, zodat de kwaliteitscriteria aansluiten op de actualiteit. Ook voor de kinderopvang is in 2019 een Kwaliteitskader Huisvesting ontwikkeld. Bij de nieuwbouw van scholen en IKC's in Albrandswaard is het Kwaliteitskader leidend. Hiermee wordt de lat op genoemde thema's hoger gelegd dan het wettelijke minimum van het Bouwbesluit én geven we optimale invulling aan de realisatie van duurzame en toekomstbestendige huisvesting. De financiële consequenties voor het realiseren van de kwaliteitseisen van het Kwaliteitskader vragen maatwerk en dienen per project in beeld gebracht en voorgelegd.

5. Huidige situatie in beeld

Dit hoofdstuk geeft een beeld van de huidige situatie van de scholen, schoolgebouwen en accommodaties voor bewegingsonderwijs. Meer gedetailleerde informatie van de schoolgebouwen is opgenomen in de bijlage VII.

5.1. De scholen en peuteropvang in beeld

In Albrandswaard zijn basisscholen beschikbaar voor openbaar, rooms-katholiek en protestants-christelijk onderwijs. Er zijn geen scholen voor speciaal basisonderwijs, voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs in het gebied. Er zijn momenteel negen actieve scholen, verdeeld over tien schoolgebouwen. Deze scholen zijn onderverdeeld in drie schoolbesturen.

School		Adres		Schoolbestuur
De Parel		Sleedoorn 40	3171PN Poortugaal	SCPOA
Julianaschool		Julianastraat 6	3161 AK Rhoon	SCPOA
Julianaschool	Dislocatie	Sportlaan 1	3161 TS Rhoon	SCPOA
Het Lichtpunt		Binnengracht 4	3162 WD Rhoon	SCPOA
Het Lichtpunt	Dislocatie	Binnengracht 6	3162 WD Rhoon	SCPOA
OBS Rhoon De Overkant		Hovenier 2	3161 LG Rhoon	SOPOA
OBS Rhoon De Overkant	Dislocatie	Jan van Almondestraat 89-91	3176 VA Poortugaal	SOPOA
OBS Rhoon Portland		Beurs 35	3162 WB Rhoon	SOPOA
OBS Rhoon Portland	Dislocatie	De Knip 1	3162 WL Rhoon	SOPOA
Valckesteyn Zuid		Emmastraat 44-46	3171 AH Poortugaal	SOPOA
Valckesteyn Noord		Jan van Almondestraat 89-91	3176 VA Poortugaal	SOPOA
Don Bosco		Havendam 4	3161 XB Rhoon	RVKO
Grote Reis		Binnengracht 2	3161 XB Rhoon	RVKO

In vier van de tien schoolgebouwen voor basisonderwijs in Albrandswaard is ook peuteropvang van Gro-up gehuisvest. In onderstaande tabel staat welke kinderopvangorganisatie met welke school samenwerkt.

School	Schoolbestuur	Kinderopvang	Dorp
De Parel	SCPOA	De Blokkentoren - peuteropvang	Poortugaal
Julianaschool	SCPOA	Ghijis - peuteropvang	Rhoon
Valckesteyn-Noord	SOPOA	Pinokkio - peuteropvang	Poortugaal
Don Bosco	RVKO	Tinkerbelle - peuteropvang	Rhoon

Er zijn daarnaast ook eigen locaties van de kinderopvangorganisaties. Die blijven in dit plan buiten beschouwing.

5.2. De schoolgebouwen in beeld

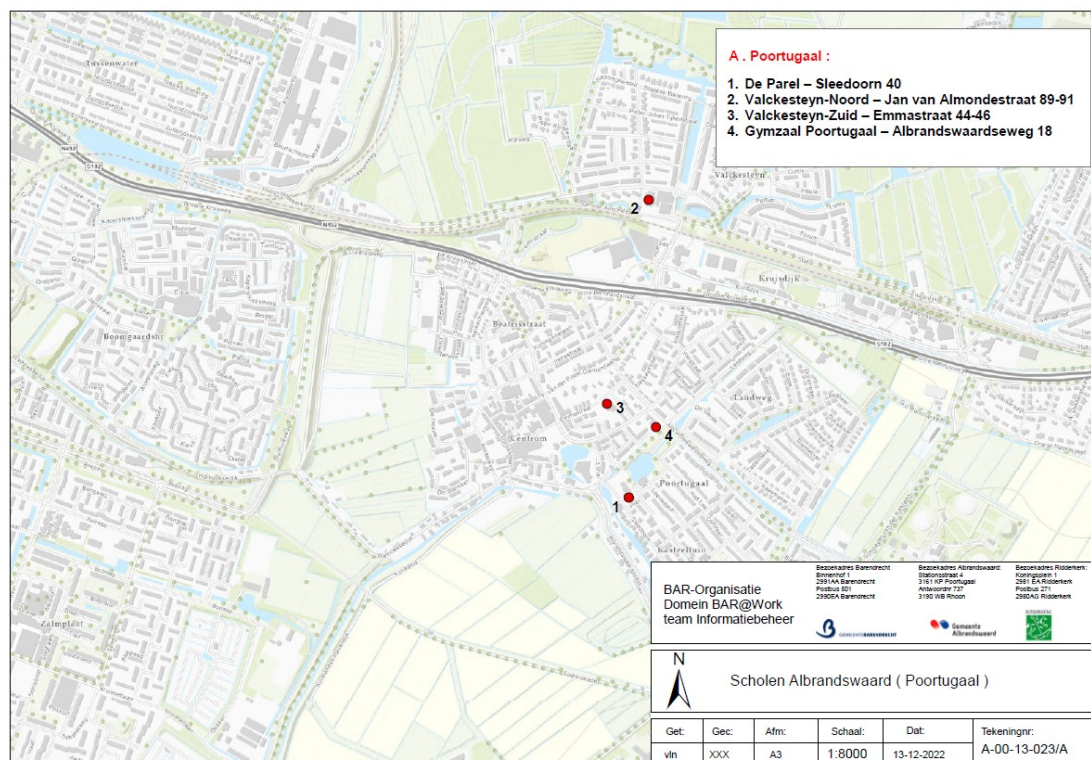
In het volgende tabel zijn per schoolgebouw enkele voorname gebouwkenmerken weergegeven.

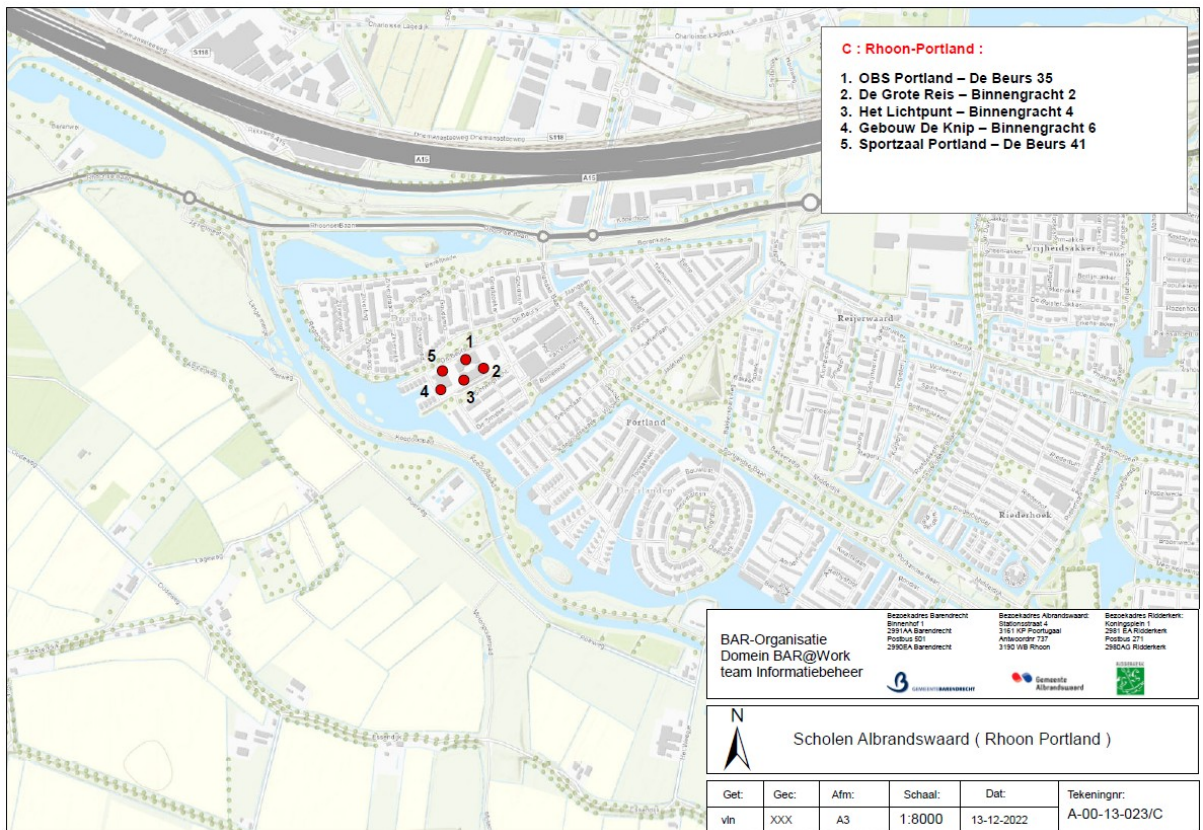
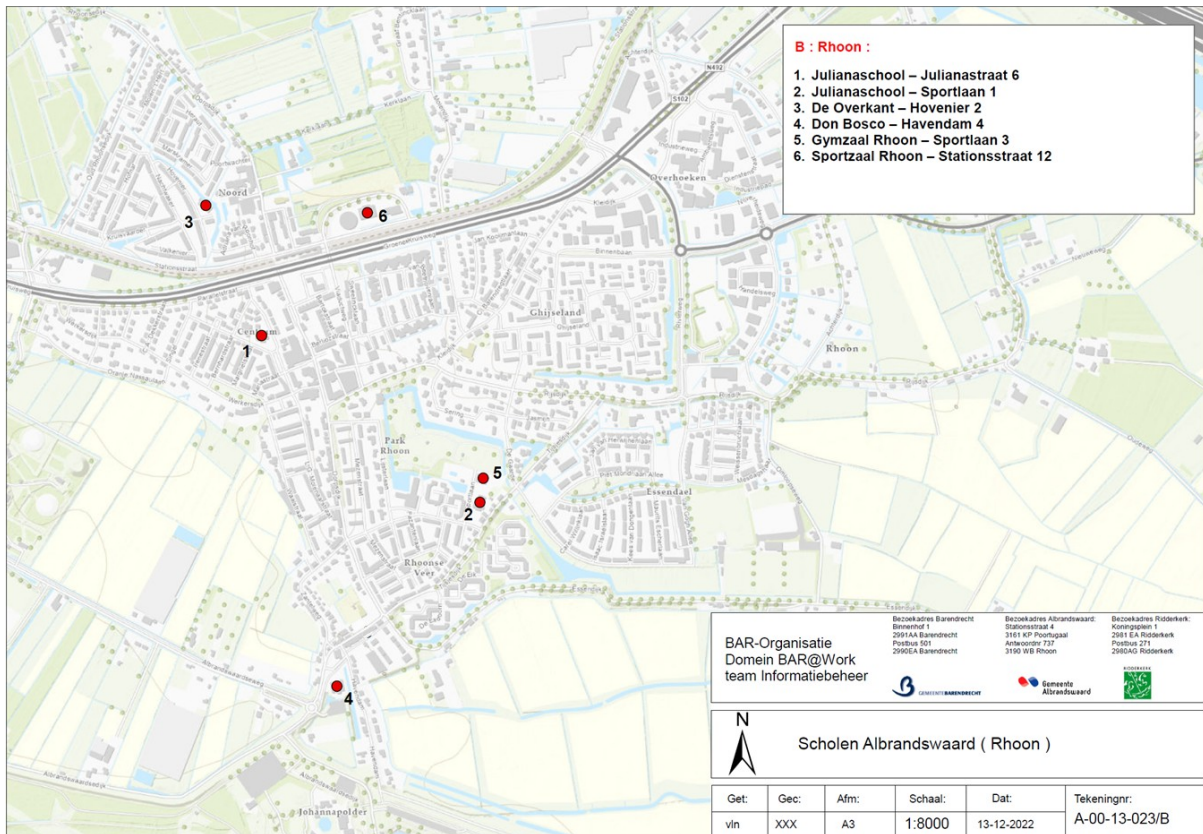
School		Adres	Bouwjaar	Capaciteit (lokalen)	Indicatie technische staat
De Parel		Sleedoornweg 40	2000	15	Goed
Julianaschool		Julianastraat 6	1958	10	Gedateerd
Julianaschool	Dislocatie	Sportlaan 1	1983	6	Gedateerd
Het Lichtpunt		Binnengracht 4	2004	11	Goed
Het Lichtpunt	Dislocatie	Binnengracht 6	2004	8	Goed
OBS Rhooon De Overkant		Hovenier 2	1987	5	Gedateerd
OBS Rhooon Portland		Beurs 35	2004	11	Goed
OBS Rhooon Portland	Dislocatie	De Knip 1	2012	2	Goed
Valckesteyn Zuid		Emmastraat 44-46	2004	10	Goed
Valckesteyn Noord		Jan van Almondestraat 89-91	1999	6	Goed
Don Bosco		Havendam 4	2000	14	Goed
Grote Reis		Binnengracht 2	2004	11	Goed

Van alle schoolgebouwen is naast het bovenstaande overzicht nog diverse andere vastgoedinformatie verzameld. Deze informatie is gebundeld en verwerkt in een zogenaamde factsheet per schoolgebouw. De factsheets van alle schoolgebouwen zijn als bijlage bij dit IHP toegevoegd.

5.3. De spreiding van de schoolgebouwen in beeld

De schoolgebouwen voor basisonderwijs zijn binnen de drie dorpskernen van Albrandswaard goed gespreid. Op de volgende drie kaartjes staan de scholen en sportvoorzieningen in Poortugaal, Rhooon en Portland weergegeven.

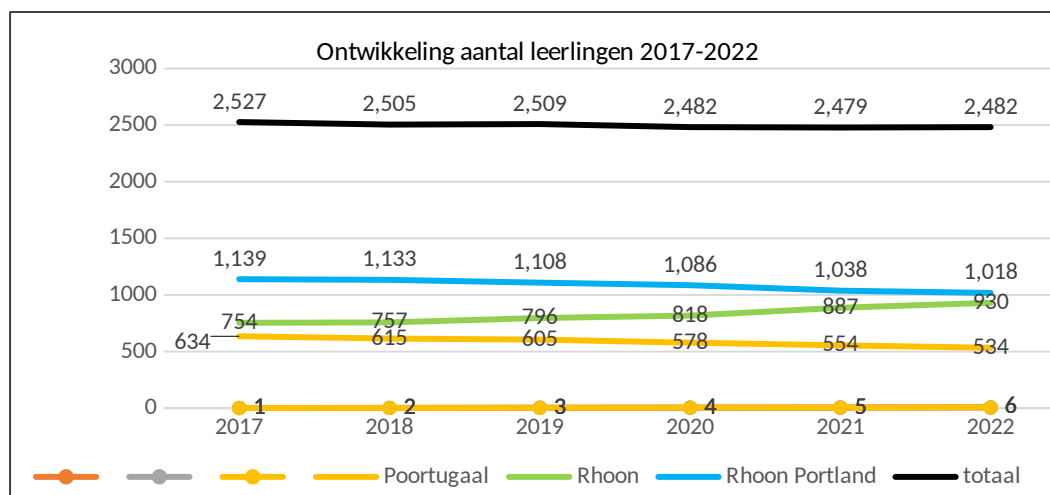

5.4. De ontwikkeling van het aantal leerlingen in beeld

Basisonderwijs

De afgelopen jaren is in Albrandswaard in het basisonderwijs sprake van een lichte daling van het aantal leerlingen, volgens de tellingen van 1 oktober. Dit komt overeen met een afname van 1,8%. Echter, per kern/dorp zijn er grotere veranderingen waar te nemen. Zo is het aantal leerlingen in Poortugaal bijna 16% gedaald, terwijl in Rhoon een stijging van 23% te zien is. In Portland is het aantal leerlingen redelijk gelijk gebleven met een lichte daling van 1,8%.

Speciaal onderwijs

In Albrandswaard is er geen school voor speciaal basisonderwijs of (voortgezet) speciaal onderwijs. De 130 kinderen met een indicatie voor deze typen onderwijs bezoeken scholen in met name Rotterdam, Ridderkerk en Barendrecht.

In onderstaande tabel staat het aantal kinderen uit Albrandswaard dat in de afgelopen jaren naar het speciaal basisonderwijs, het speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs ging. Uit de onderstaande tabel kan worden opgemaakt dat het aantal kinderen dat naar dit type onderwijs gaat de afgelopen periode licht is gestegen.

Onderwijssoort	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Speciaal basisonderwijs	25	25	24	19	24	36	37
Speciaal onderwijs	48	53	52	54	48	42	49
Voortgezet speciaal onderwijs	43	38	40	43	50	49	44
Totaal	116	116	116	116	122	127	130

Voortgezet onderwijs

Er is in Albrandswaard geen school voor voortgezet onderwijs. In 2022 bezochten 1.695 kinderen scholen voor voortgezet onderwijs in omliggende gemeenten.

Voortgezet onderwijs in gemeente	Aantal leerlingen uit Albrandswaard
Rotterdam	798
Barendrecht	621
Nissewaard	181
Schiedam	62
Overige gemeenten	33

5.5. De accommodaties voor bewegingsonderwijs in beeld

Binnen de gemeente Albrandswaard zijn er vier binnensport accommodaties die worden ingezet ten behoeve van het bewegingsonderwijs. Op basis van het aantal leerlingen wordt de behoefte bepaald van het aantal (klok)uren per week aan bewegingsonderwijs. De totale capaciteit (in klokuren) van de vier binnensportaccommodaties bedraagt 156. Op basis van de leerling telling in 2022 bedraagt de behoefte aan bewegingsonderwijs 103,5. Voor elke accommodatie en kern geldt dat er voldoende capaciteit aan bewegingsonderwijs aanwezig is. In de onderstaande tabel is deze capaciteit en behoefte aan bewegingsonderwijs weergegeven.

Accommodatie	Capaciteit (in klokuren)	Behoeft onderwijs (in klokuren)	Verschil
Gymzaal Poortugaal	26	22,5	+ 3,5
Gymzaal Rhoon	26	18	+ 8
Sporthal Rhoon	52	22,5	+ 29,5
Sportzaal Portland	52	40,5	+ 11,5
Totaal	156	103,5	+ 52,5

6. Analyse en blik naar de toekomst

In het vorige hoofdstuk is de huidige situatie rondom de onderwijshuisvesting in Albrandswaard in beeld gebracht. In dit hoofdstuk wordt deze huidige situatie geanalyseerd en wordt (waar mogelijk) tevens een doorkijk naar de toekomst gemaakt. Hierbij komen de volgende thema's aan bod:

- Kwaliteit
- Vraag en aanbod
- Financiën
- Duurzaamheid

6.1. Kwaliteit

Adequate huisvesting van scholen wordt mede bepaald door de kwaliteit van de schoolgebouwen. Ten behoeve van dit IHP zijn bouwkundige rapportages opgesteld om de kwaliteit van de schoolgebouwen in beeld te brengen. Op basis van de bouwjaren is een indicatie gegeven van de staat van de gebouwen. Uit deze indicatie komt naar voren dat slechts 3 van 10 schoolgebouwen naar verwachting gedateerd zijn en dus van mindere technische kwaliteit. Vanuit kwalitatief oogpunt vragen deze 3 locaties de aandacht.

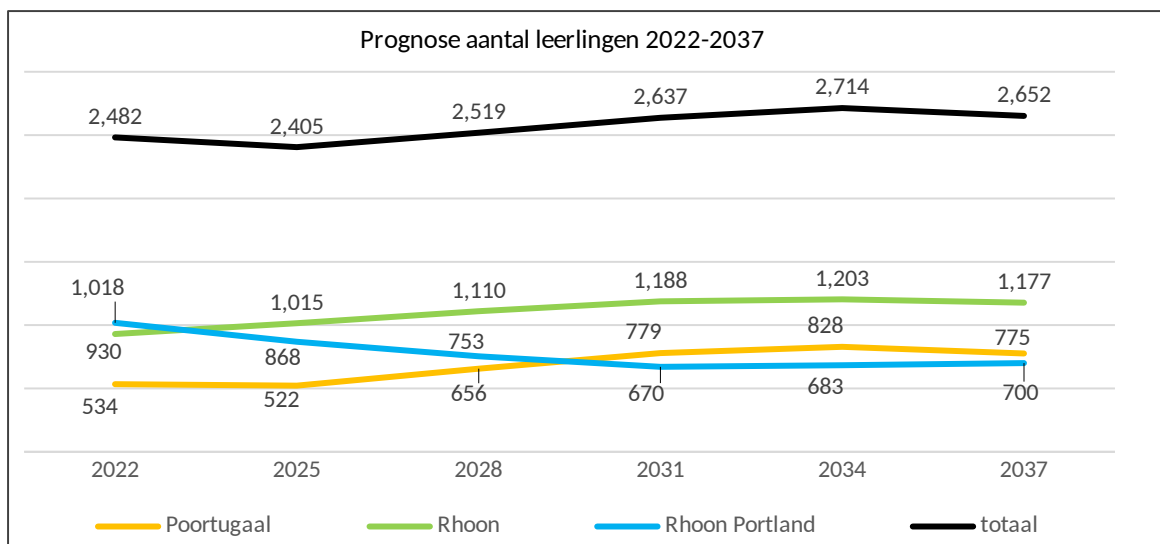
Daarnaast is er op locaties tijdelijke huisvesting gerealiseerd. Voor tijdelijke huisvesting geldt dat deze van mindere kwaliteit is dan van permanente huisvesting en daarmee aandacht vraagt.

6.2. Vraag en aanbod

Een belangrijke aandachtspunt binnen Albrandswaard is passende huisvesting van de scholen (en opvang). Op basis van de beschikbare capaciteit en de huidige en toekomstige ruimtebehoefte is inzichtelijk gemaakt of vraag en aanbod op elkaar aansluiten. Hierbij wordt eerst ingezoomd op de leerling ontwikkeling en is vervolgens een analyse per kern/dorp opgenomen.

Leerling ontwikkeling

De gemeente heeft in 2023 ten behoeve van het IHP het 'Rapport prognoses basisscholen 2023 e.v.' laten opstellen. Deze prognose tot 2037 is gebaseerd op de telling van 1 oktober 2022, het aantal inwoners per 31 december 2021 en de meest recente woningbouwplannen. In deze prognose zijn 2 varianten doorgerekend met en zonder woningbouw Antes Delta. In de analyse in dit IHP is verder uitgegaan van de variant met woningbouw Antes Delta.

Op basis van de prognose zal het aantal leerlingen in de komende jaren Albrandswaard breed gezien tussen de 2.600 en 2.700 leerlingen stabiliseren. Daarnaast wordt verwacht dat de dalingen en stijgingen per kern/dorp aanhouden. Zo wordt voorspeld dat in de komende 15 jaar het aantal leerlingen:

- in Poortugaal zal het aantal met ongeveer 241 leerlingen stijgen vergeleken met 2022, wat neerkomt op zo'n 141 leerlingen meer dan in 2017.
- In Rhoon wordt een voortzetting van de huidige stijgende lijn voorspeld, met 247 extra leerlingen ten opzichte van 2022.
- In Rhoon Portland wordt echter een voortzetting van de dalende lijn verwacht, waardoor er 318 minder leerlingen worden voorspeld dan in 2022.

Analyse Poortugaal

De prognose voorziet een groei van 534 naar 775 leerlingen in 2037. De groei resulteert in een groei van de ruimtebehoefte van 23 naar 32 lokalen in 2037. Met een permanente capaciteit van 31 lokalen is er op dit moment voldoende ruimte beschikbaar om deze groei op te vangen.

School	Capaciteit	2022	2025	2028	2031	2034	2037
De Parel	15	10	10	14	16	17	15
Valckensteyn-Noord	6	4	4	5	5	6	6
Valckensteyn-Zuid	10	9	8	10	12	12	11
Totaal	31	23	22	29	33	35	32

De Parel: De school is gehuisvest in een tweelaags schoolgebouw uit 2000 met 15 lokalen, terwijl op dit moment slechts 10 lokalen nodig zijn. Verwacht wordt dat in de komende jaren het aantal groepen zal groeien naar 17 in 2034. Momenteel worden de ongebruikte lokalen gebruikt voor de

peuteropvang en het bestuursbureau. Bij de groei van de school zal hiervoor echter minder ruimte beschikbaar zijn, conform de verordening.

Valckesteyn-Noord: De school is gevestigd in een één-laags gebouw met een capaciteit van zes lokalen. Op dit moment heeft de school een behoefte van vier lokalen. Van de overige twee lokalen wordt er een verhuurd aan de peuterspeelzaal, terwijl het andere lokaal door 'De Overkant' wordt gebruikt. In de komende jaren zal de bezetting van Valckesteyn-Noord langzaam toenemen tot een volledige bezetting van zes lokalen. Dit betekent dat er geen ruimte meer zal zijn voor de peuterspeelzaal en 'De Overkant' in het gebouw.

Valckesteyn-Zuid: De school is gehuisvest in een gebouw met tien lokalen, maar er is momenteel behoefte aan slechts acht of negen lokalen. Desondanks zijn alle lokalen momenteel in gebruik door de school. Tussen 2034 en 2037 wordt een behoefte van 12 lokalen verwacht en dus een ruimtetekort. Op deze locatie is er geen kinderopvang beschikbaar, vanwege beperkte ruimte nu in en in de toekomst, hoewel dit wel wenselijk is voor een doorlopende leerlijn.

Analyse Rhoon

De prognose voorziet een groei van 930 naar 1.177 leerlingen in 2037. De groei resulteert in een groei van de ruimtebehoefte van 40 naar 48 lokalen in 2037. De huidige permanente (35 lokalen) en tijdelijke (3 lokalen) capaciteit is onvoldoende om deze groei op te vangen. Tevens beperkt dit sterk de mogelijkheid om IKC te realiseren. Het toenemende capaciteitstekort is een acuut knelpunt en vraagt op de korte termijn om een oplossing.

School	Capaciteit		2022	2025	2028	2031	2034	2037
	Perm.	Nood						
Julianaschool J	10	0	18	20	22	24	23	23
Julianaschool S	6	1						
De Overkant	5	0	6	6	5	6	6	5
Don Bosco	14	2	16	17	20	21	21	20
Totaal	35	3	40	43	47	51	50	48

Julianaschool: De school is verdeeld over twee gebouwen: het hoofdgebouw aan de Julianastraat en de dislocatie aan de Sportlaan. In het hoofdgebouw is de onderbouw gehuisvest, terwijl de bovenbouw zich bevindt op de dislocatie. In het hoofdgebouw wordt (onderwijs)lokaal gebruikt door Grow-up. Om de groeiende vraag naar onderwijs op te vangen, is er in 2021 op de dislocatie voor de 17e groep een noodlokaal geplaatst en wordt het speellokaal gebruikt als leslokaal. In 2023 is de uitbreiding gepland van een tweede noodlokaal voor de 18^e groep. Volgens de prognose zal de Julianaschool in de komende jaren groeien naar 23 groepen.

OBS Rhoon De Overkant: De school heeft momenteel vijf lokalen in een gebouw, maar heeft eigenlijk behoefte aan zes lokalen. In het schoolgebouw is een speellokaal omgebouwd tot onderwijsruimte. De school zal de komende jaren een behoefte van vijf of zes lokalen hebben, terwijl de huidige permanente capaciteit vijf lokalen bedraagt. Uitbreiding is daarom dringend gewenst en de school

geeft de voorkeur aan uitbreiding op de huidige locatie. Helaas zijn er belemmeringen vanwege de locatie; de school is ingeklemd tussen een park en een woonwijk en er is geen ruimte voor kinderopvang in het gebouw.

RKBS Don Bosco: De school aan de Havendam ondergaat momenteel een stevige groei. Het gebouw heeft 14 lokalen en er zijn twee noodlokalen geplaatst in 2022 voor de 15^e en 16^e groep. De verwachte groei naar 20 lokalen kan echter niet worden gerealiseerd op de speelplaats van de huidige locatie.

Analyse Rhoon Portland

De prognose voorziet een verdere daling van 1.018 naar 700 leerlingen in 2037. De krimp resulteert in een daling van de ruimtebehoefte van 42 naar 30 lokalen in 2037. Met de huidige permanente capaciteit (45 lokalen) ontstaat er substantieel (normatief) ruimtetekort. Dit betekent dat op termijn de locatie De Knip mogelijk kan worden afgestoten.

School	Capaciteit		2022	2025	2028	2031	2034	2037
	Perm.	Nood						
OBS Portland	11	0	13	12	10	9	9	9
De Grote Reis	11	0	11	9	8	8	8	8
Het Lichtpunt	11	0	18	15	13	12	13	13
De Knip	12	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	45	0	42	36	31	29	30	30

OBS Portland, De Grote Reis en Het Lichtpunt zijn allemaal gevestigd op de Campus Portland, die in 2004 is opgericht. Elk van deze scholen heeft een eigen gebouw met elk 11 lokalen. De Stichting BERA (Beheer en Exploitatie Registergoederen Albrandswaard) is verantwoordelijk voor het beheer van deze locatie. De scholen en de wijk zijn bijna 20 jaar geleden gebouwd om voldoende huisvesting te bieden in de eerste periode van de nieuwe wijk. Gebouw De Knip (2012), dat eigendom is van de gemeente en naast de scholen ligt, biedt nog eens 12 extra lokalen. Volgens de prognose zal het aantal leerlingen in de komende vijf jaar afnemen, waardoor de scholen de lokalen in De Knip niet langer nodig zullen hebben.

OBS Portland: De school heeft momenteel een ruimtebehoefte van 13 lokalen, waarvan twee lokalen worden gebruikt in De Knip. Volgens de prognose zal de ruimtebehoefte afnemen naar negen lokalen in 2030. Dan is het gebruik van lokalen in De Knip niet meer nodig en ontstaat er overcapaciteit in het eigen gebouw.

De Grote Reis: De school is momenteel gevestigd op de Campus Portland en heeft een totale capaciteit van 11 lokalen. Momenteel worden alle 11 lokalen gebruikt, maar de behoefte zal in de komende jaren dalen naar acht lokalen. Dit biedt kansen voor het ontwikkelen van een Integraal Kindcentrum voor kinderen van 0-13 jaar.

Het Lichtpunt: De school heeft momenteel een behoefte aan 18 lokalen, waarvan er zeven worden gebruikt in De Knip. De prognose toont aan dat de ruimtebehoefte in de komende jaren zal afnemen tot 13 lokalen. Het is mogelijk dat er nog steeds extra lokalen nodig zijn, die kunnen worden gebruikt in De Knip, OBS Portland of De Grote Reis.

Analyse Albrandswaard

In de gehele gemeente Albrandswaard hebben de scholen gezamenlijk 111 permanente lokalen. Daarbovenop zijn er ook vijf tijdelijke lokalen in gebruik. De totale behoefte op dit moment is 105 lokalen en dat zal volgens de prognoses zo blijven richting 2037. Op gemeentelijk niveau is er dus voldoende capaciteit beschikbaar. Echter tussen de verschillende kernen zijn er flinke verschillen te zien, die de komende jaren nog verder doorzetten. Dit resulteert in een toenemend ruimtetekort in Rhoon en toenemende leegstand in Rhoon Portland.

	Poortugaal	Rhoon	Rhoon Portland	Albrandswaard
Capaciteit permanent	31	35	45	111
Capaciteit tijdelijk	0	5	0	5
Behoefte (2022)	23	40	42	105
Vershil (2022)	+ 8	-5	+ 3	+ 11
Behoefte (2037)	32	48	30	105
Vershil (2037)	+ 1	-13	+15	+ 11

Analyse bewegingsonderwijs

Over het geheel bekeken zijn er op dit moment voldoende accommodaties voor het bewegingsonderwijs in Albrandswaard (103,5 klokuur behoefte versus 156 klokuur capaciteit). Verder laat de prognose zien dat er tot 2037 op gemeenteniveau voldoende ruimte beschikbaar is. Voor de kern Poortugaal geldt dat er vanaf 2028 een tekort aan capaciteit ontstaat wat richting 2034 verder groeit.

School	Gymaccommodatie	Cap.	2022	2025	2028	2031	2034	2037
De Parel	Gymzaal Poortugaal	26	10,5	10,5	13,5	16,5	16,5	15
Valckensteyn-N			3	3	4,5	4,5	6	6
Valckensteyn-Z			9	7,5	10,5	12	12	10,5
Subtotaal		26	22,5	21	28,5	33	34,5	31,5
Julianaschool J	Gymzaal Rhoon	26	18	21	22,5	24	24	24
Julianaschool S	Sporthal Rhoon	52	6	6	4,5	6	6	4,5
De Overkant			16,5	16,5	19,5	21	21	21
Don Bosco								
Subtotaal		78	40,5	43,5	46,5	51	51	49,5
OBS Portland	Sportzaal Portland	52	13,5	12	10,5	9	9	9
De Grote Reis			10,5	9	7,5	7,5	7,5	7,5
Het Lichtpunt			16,5	15	13,5	12	13,5	13,5
Subtotaal		52	40,5	36	31,5	28,5	30	30
Totaal		156	103,5	100,5	106,5	112,5	115,5	111

Noot: Vanaf schooljaar 2023-2024 is 2 lesuren (à 45 minuten) bewegingsonderwijs verplicht op de basisschool. Leerlingen moeten minimaal 2 lesuren bewegingsonderwijs krijgen onder leiding van een vakleerkracht of bevoegde groepsleerkracht. In de bovenstaande tabel is met deze norm rekening gehouden.

6.3. Financiën

Bij het analyseren van de huisvesting is ook belangrijk om naar de financiële situatie van de schoolgebouwen te kijken. De volgende aspecten zijn hierbij in beeld gebracht:

- Boekwaarden schoolgebouwen;
- Exploitatielasten gemeenten;
- Onderhoudskosten schoolbesturen.

Boekwaarden en exploitatielasten gemeente

De gemeente is verantwoordelijk voor de realisatie en uitbreiding van schoolgebouwen en doet daarvoor investeringen. De gemeente schrijft jaarlijks af op deze investeringen en elk schoolgebouw heeft daarmee een resterende boekwaarde. Als gevolg van deze investeringen heeft de gemeente jaarlijkse lasten. In het onderstaande overzicht zijn de resterende boekwaarde (per 31-12-2022) en de gemeente exploitatielasten (2022) van de schoolgebouwen opgenomen.

School	Adres	Boekwaarde	Exploitatie
De Parel	Sleedoorn 40	€ 1.377.431,-	€ 94.500,-
Julianaschool	Julianastraat 6	€ 76.317,-	€ 24.200,-
Julianaschool	Sportlaan 1	€ 215.800,-	€ 136.000,-
Campus Portland	Binnengracht 2/4, De Beurs 35	€ 4.306.178,-	€213.471,-
OBS Rhoon De Overkant	Hovenier 2	€ 214.888,-	€ 27.741,-
Valckesteyn Noord	Jan van Almondestraat 89-91	€ 30.123,-	- € 8.803,-
Valckesteyn Zuid	Emmastraat 44-46	€ 918.200,-	€ 63.529,-
Don Bosco	Havendam 4	€ 980.588,-	€ 123.615,-
Campus De Knip	Binnengracht 6 , De Knip 1	€ 762.117,-	€ 165.573,-
TOTAAL		€ 8.881.642,-	€ 839.826,-

Onderhoudskosten

De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het onderhouden van hun schoolgebouwen. Om een goed beeld te hebben van het toekomstige onderhoud laten schoolbesturen meerjaren onderhoudsplannen opstellen. In het onderstaande overzicht zijn de verwachte onderhoudskosten voor de komende 10 jaar (inclusief btw en exclusief indexatie) in beeld gebracht. Om deze te kunnen vergelijken zijn de onderhoudslasten uitgedrukt naar een bedrag per m² bvo per jaar (en vergeleken met de landelijke 'Benchmark Exploitatie' (ICSadviseurs, 2021).

School	Adres	Totale onderhoudslasten 2023-2032	Gemiddelde onderhoudslasten per jaar	Gemiddelde onderhoudslasten per m ² per jaar
De Parel	Sleedoornweg 40	€ 514.529	€ 51.453	€ 38,1
Julianaschool	Julianastraat 6	€ 638.903	€ 63.890	€ 45,6
Julianaschool	Sportlaan 1	€ 635.947	€ 63.595	€ 84,1
Het Lichtpunt	Binnengracht 4	€ 472.873	€ 47.287	€ 32,1
OBS Rhoon De Overkant	Hovenier 2	€ 396.955	€ 39.696	€ 54,5
OBS Rhoon Portland	Beurs 35	€ 441.565	€ 44.157	€ 30,7
Valckesteyn Zuid	Emmastraat 44-46	€ 313.787	€ 31.379	€ 23,8
Valckesteyn Noord	Jan van Almodestraat 89-91	€ 451.112	€ 45.111	€ 62,4
Don Bosco	Havendam 4	€ 864.307	€ 86.431	€ 48,3
Grote Reis	Binnengracht 2	€ 447.305	€ 44.730	€ 34,0

Op basis van de ontvangen onderhoudsplannen kan worden geconcludeerd dat in ieder geval 5 schoolgebouwen de komende 10 jaar aanzienlijke onderhoudskosten te wachten staan.

6.4. Duurzaamheid

Energieverbruik en WEii - indicator

Ten behoeve van de duurzaamheidsambities zijn ook de huidige energieprestaties van de schoolgebouwen in beeld gebracht. Hierbij is gekeken naar het gas- en elektraverbruik van de schoolgebouwen (in 2022) en de aanwezigheid van zonnepanelen. Om het energieverbruik van de schoolgebouwen te kunnen vergelijken en beoordelen is deze omgerekend naar m² bvo en is daarnaast de zogenaamde WEii - indicatie bepaald. WEii staat voor Werkelijk Energie Intensiteit Indicator en is een beproefde methode om het energieverbruik per type gebouw in zeven klassen te beoordelen. Hierbij komt de een na hoogste klasse 'Paris Proof' overeen met een energieneutraal gebouw (ENG) en voldoet deze o.a. aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord in Parijs. De WEii wordt berekend aan de hand van het werkelijk gemeten energieverbruik en het gebruiksoppervlak.

In het onderstaande overzicht zijn de resultaten weergegeven.

School	Adres	Gasverbruik in m ³ gas per m ² bvo (2022)	Elektraverbruik in Kwh per m ² bvo (2022)	Zonnepanelen aanwezig	WEii-indicatie
De Parel	Sleedoornweg 40	11,2	21,9	Ja*	Gemiddeld
Julianaschool	Julianastraat 6	9,1	18,5	Ja	Zuinig
Julianaschool	Sportlaan 1	9,2	22,9	Ja*	Gemiddeld
Het Lichtpunt	Binnengracht 4	6,2	28,4	Ja*	Zuinig
OBS Rhooon De Overkant	Hovenier 2	7,4	29,1	Nee	Gemiddeld
OBS Rhooon Portland	Beurs 35	4,3	28,9	Nee	Zeer zuinig
Valckesteyn Zuid	Emmastraat 44-46	4,7	3,4	Ja	Paris Proof
Valckesteyn Noord	Jan van Almodestraat 89-91	6,4	16,4	Nee	Zuinig
Don Bosco	Havendam 4	8,4	34,9	Nee	Zuinig
Grote Reis	Binnengracht 2	7,2	29,4	Nee	Gemiddeld

* De zonnepanelen worden momenteel aangebracht.

Geconcludeerd wordt dat 6 van de 10 schoolgebouwen een WE-indicatie van minimaal 'Zuinig' heeft. Dit betekent dat het merendeel van de schoolgebouwen op het gebied van het energieverbruik goed scoort.

7. Knelpuntenanalyse

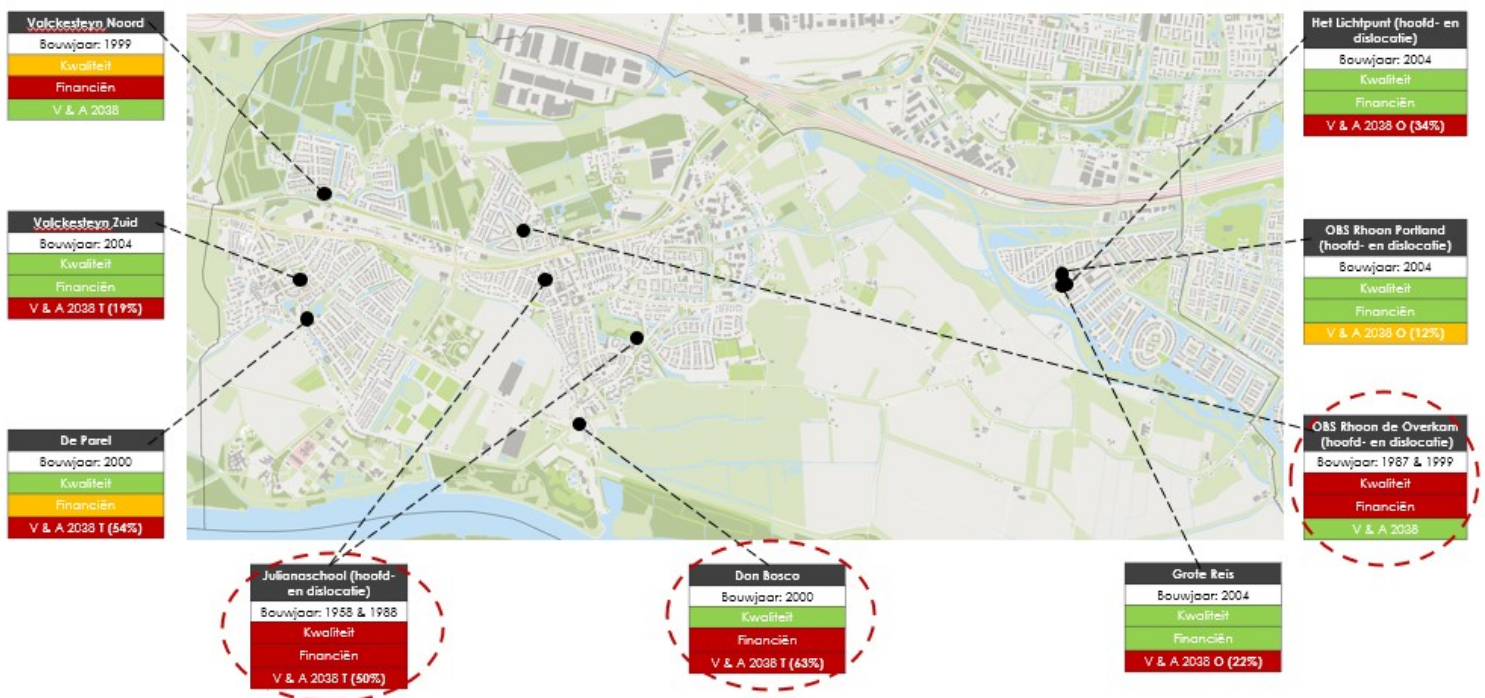
Vanuit diverse perspectieven is de huisvesting van de scholen in Albrandswaard geïnventariseerd en geanalyseerd. Op basis hiervan is een globale knelpuntenanalyse gemaakt waarbij de thema's kwaliteit, financiën en vraag en aanbod zijn beoordeeld. De knelpuntenanalyse geeft inzicht in welke schoolgebouwen de meeste knelpunten kennen en waarvoor een oplossing moet worden gevonden.

De knelpuntenanalyse hanteert een stoplichtmodel met de volgende duiding van de kleuren:

- Groen: Geen aanleiding voor het ontwikkelen van een huisvestingsscenario;
- Oranje: Op termijn aanleiding voor ontwikkelen van een huisvestingsscenario;
- Rood: Directe aanleiding voor de ontwikkeling van een huisvestingsscenario;
- Grijs: Onvoldoende informatie beschikbaar voor een beoordeling.

Bij het opstellen van de knelpuntenanalyse is uitgegaan van:

- Kwaliteit: De (indicatieve) beoordeling van de kwaliteit uit paragraaf 5.2;
- Financiën: Beoordeling van de exploitatielasten (onderhoud) o.b.v. ICS Benchmark (2021);
- Vraag en aanbod: Beoordeling van het ruimtetekort- of overschot rekening houdend met de leerling prognose in 2038 en het gebruik door kinderopvang. Bij deze beoordeling staat een 'T' voor tekort en 'O' voor overschot.

Uit deze knelpuntenanalyse komen 3 schoolgebouwen naar voren met meerdere knelpunten, die op (korte) termijn om een oplossing vragen. Dit betreft:

- Julianaschool (hoofd- en dislocatie);
- Don Bosco;
- OBS Rhooon De Overkant.

Julianschool (hoofd- en dislocatie): De school laat zowel op Kwaliteit als Vraag en Aanbod knelpunten zien die op korte termijn op een oplossing vragen. De beide gebouwen zijn gedateerd en er is een sterk toenemend ruimtetekort.

Don Bosco: De school laat zowel op Financiën als Vraag en Aanbod knelpunten zien. Het gebouw kent hoge onderhoudslasten en kent een sterk toenemend ruimtetekort.

OBS Rhooon De Overkant: De school laat zowel op Kwaliteit als Financiën knelpunten zien. De hoofdlocatie is gedateerd en kent hoge onderhoudslasten.

8. Plannen

In dit hoofdstuk is omschreven wat de lopende plannen zijn en welke nieuwe plannen voor de komende vier jaar gepland staan. Hierbij is een koppeling gemaakt met de knelpuntenanalyse uit hoofdstuk 7.

8.1. Lopende plannen

De afgelopen jaren zijn er door de Corona-pandemie grote zorgen ontstaan over de gezondheid binnen schoolgebouwen. Dit probleem is door het ministerie erkend, waardoor er een subsidie beschikbaar is gesteld om ventilatie in bestaande schoolgebouwen aan te brengen. Het afgelopen jaar zijn er plannen gemaakt om ventilatie in de schoolgebouwen aan te brengen. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het begeleiden van de projecten, de gemeente draagt op basis van de subsidieregeling alleen financieel bij. Het merendeel van deze plannen is inmiddels uitgevoerd.

8.2. Nieuwe plannen 2023 - 2027

Uit de knelpuntenanalyse zijn de Julianaschool, Don Bosco en De Overkant naar voren gekomen als de schoolgebouwen met de meeste knelpunten. Aangezien het realiseren van voldoende capaciteit prioriteit heeft binnen de gemeente is in de nieuwe plannen vooral hierop geanticipeerd. In onderstaande tabel staan de beoogde plannen van 2023 tot en met 2027 weergegeven.

School	2023	2024	2025	2026	2027
De Parel	Suvis	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Julianaschool J	Suvis	n.v.t.	Realiseren vervangende nieuwbouw		n.v.t.
Julianaschool S	Suvis 1 extra noodlokaal	n.v.t.			n.v.t.
Het Lichtpunt	Suvis	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Valckesteyn-Noord	Suvis	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Valckesteyn-Zuid	Suvis	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
De Overkant	Suvis	n.v.t.	1 extra noodlokaal	n.v.t.	n.v.t.
OBS Portland	Suvis	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Don Bosco	Suvis	1-2 extra noodlokaal Realiseren uitbreiding		n.v.t.	n.v.t.
De Grote Reis	Suvis	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Op korte termijn worden extra noodlokalen bij de betreffende scholen geplaatst vanwege het gebrek aan ruimte. Voor de Julianaschool is er op middellange termijn een permanente oplossing in de vorm van een nieuwbouw met 23 lokalen. Ook de Don Bosco school krijgt een permanente oplossing voor het ruimtegebrek: de bouw van een nieuwe dislocatie. Voor beide scholen is hierna het beoogde ruimteprogramma beschreven. In het vervolg dienen de plannen verder te worden geconcretiseerd en locaties te worden bepaald.

Julianaschool

Volgens de laatste prognose zal de Julianaschool uitgroeien tot ongeveer 550 leerlingen, waarvoor in totaal 23 groepen nodig zijn. De prognose laat zien dat er voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs aanwezig is binnen de bestaande voorzieningen, om de toekomstige groei op te vangen.

Voor de vervangende nieuwbouw voor de Julianaschool is het volgende aan bruto vloeroppervlakte nodig:

- Onderwijs volgens verordening 23 groepen : 2.945m² (incl. 2^e speelokaal)
- Kinderopvang : 125m² indicatief
- Voorschoolse educatie en Passend onderwijs : 250m² indicatief
- Bewegingsonderwijs : Bestaande sportvoorziening
- Overige
  - o Buitenruimte : 600 – 3.700m²
  - o Parkeervoorziening docenten : 360m²
  - o Fietsenstalling : 260m²

Don Bosco

Volgens de laatste prognose zal de Don Bosco school uitgroeien tot ongeveer 20 groepen. De verwachte groei naar 20 lokalen kan echter niet worden gerealiseerd op de huidige locatie met een capaciteit van 14 permanente en 2 tijdelijke lokalen.

Voor de nieuwe dislocatie voor de Don Bosco school is het volgende bruto vloeroppervlakte nodig:

- Onderwijs volgens verordening 6 groepen : 780m² (incl. 1 speelokaal)
- teamkamer en gespreksruimte : 115m² o.b.v. 1 extra groep
- Peuterwerk, Passend onderwijs : 100m² indicatief
- Bewegingsonderwijs : Bestaande sportvoorziening
- Overige
  - o Buitenruimte : 450m²
  - o Parkeervoorziening docenten : op hoofdlocatie
  - o Fietsenstalling : 75m²

8.3. Toekomstige plannen

Stichting Openbaar Primair Onderwijs Albrandswaard en Gro-up willen samen een pilot starten voor een Integraal Kindcentrum, dat zich richt op kinderen van 0-13 jaar. De uitbreiding van De Overkant in Rhoon is beperkt mogelijk en de locatie Valckensteyn-Noord aan de Jan van Almondestraat is nu afgeschreven en kan beter worden gebruikt voor woningbouw. Het samenvoegen van de twee scholen in Albrandswaard-Noord biedt een mooie kans.

Op de langere termijn is het interessant om een nieuwbouwlocatie te onderzoeken voor zowel De Overkant als Valckensteyn-Noord, gelegen aan de kant van Albrandswaard-Noord. Dit zou kunnen resulteren in een toekomstbestendige onderwijshuisvesting en synergievoordelen bieden voor beide scholen. De gemeente staat positief tegenover deze plannen en zal in het komende jaar met het schoolbestuur in gesprek gaan om deze plannen te bespreken. De plannen zullen worden opgenomen in het volgende Integraal Huisvestingsplan.

9. Financieel

In dit hoofdstuk wordt op basis van de plannen uit het vorige hoofdstuk een inschatting gemaakt van de (nieuwe) investeringen voor de gemeente. Om de investeringen te kunnen bepalen zijn in paragraaf 9.1 eerst de gehanteerde uitgangspunten beschreven. Bij het bepalen van de investeringen is uitgegaan van de zogenaamde normvergoeding. Bij de verdere uitwerking van de plannen in het vervolg worden de werkelijke kosten in beeld gebracht, waarbij ook rekening wordt gehouden met de marktontwikkelingen en de uitgangspunten uit hoofdstuk 4.

9.1. Uitgangspunten

Normbedragen

De Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Albrandswaard geeft de ruimtelijke en financiële kaders voor het realiseren van nieuwe schoolgebouwen en de uitbreiding ervan. Voor de nieuwbouw en uitbreiding van scholen zijn normvergoedingen opgenomen. Kwalitatief uitgangspunt bij deze normvergoeding is een sober en doelmatig schoolgebouw, dat voldoet aan het wettelijke Bouwbesluit. Het Bouwbesluit (voor o.a. schoolgebouwen) is in 2021 aangepast en betekent onder andere dat een nieuw schoolgebouwen moet voldoen aan de BENG eisen (Bijna Energie Neutraal Gebouw).

Volgens de systematiek van de Verordening wordt de normvergoeding per project bepaald op basis van een vaste voet aangevuld met een vast bedrag per groep. Hierbij worden de volgende bedragen gehanteerd (prijspeil 2023 en inclusief btw) :

- Voor nieuwbouw bedraagt dit ongeveer € 350.000,- per groep, oftewel € 2.700,- per m² bvo.
- Voor uitbreiding is dit ongeveer € 455.000,- per groep, oftewel € 3.050,- per m² bvo.

Uitsluitingen

Zoals aangegeven gelden er normvergoedingen voor het realiseren van nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen. Deze normvergoedingen dekken het merendeel van alle stichtingskosten, maar niet alle kosten. Bepaalde kosten zijn niet te normeren en/of project specifiek en daarom niet meegenomen in de normvergoeding (en berekeningen), tenzij anders aangegeven.

- kosten voor het slopen van vrijvallende locaties;
- kosten voor de aankoop van grond;
- kosten voor schoolpleinen;
- kosten voor tijdelijke huisvesting
- indexatie voor de komende jaren.
- aanpassingen aan de openbare ruimte;
- sloop bestaande scholen;
- opbrengsten uit de verkoop of herontwikkeling van vrijvallende locaties;

Bij de uitwerking van de projectplannen dienen de bovenstaande kosten in beeld te worden gebracht.

Marktconforme investeringen

De snelle stijging van de bouwkosten in de afgelopen jaren en wijziging van het Bouwbesluit in 2021 (naar BENG) hebben ervoor gezorgd dat de kosten voor het realiseren van een nieuw schoolgebouw aanzienlijk zijn gestegen. De bedragen uit het Verordening worden jaarlijks op basis van de MEV – index (Macro Economische Verkenning) geïndexeerd. Deze indexatie is echter ruim onvoldoende geweest om aan te sluiten bij de werkelijke kostenontwikkeling voor de realisatie van schoolgebouwen.

Afschrijftermijn

Vervanging van bestaande bouw voor nieuwbouw met een minimale afschrijvingstermijn van 40 jaar.

9.2. Investeringskosten

Op basis van het beoogde programma voor de nieuwbouw van Julianaschool en de uitbreiding van de Don Bosco is een inschatting gemaakt van de totale investeringskosten. In onderstaande tabel is de omvang en de investering weergegeven voor de realisatie van de vervangende nieuwbouw van de Julianaschool en de uitbreiding van de Don Bosco school.

Programma	Nieuwbouw Julianaschool	Uitbreiding Don Bosco
Aantal	23 groepen	6 groepen
Omvang	2.945 m ² incl. 2 speellokalen	895 m ² incl. 1 speellokaal
Voorschoolse educatie en passend onderwijs	exclusief	exclusief
Kinderopvang	exclusief	exclusief
Gymzaal / Sportzaal / Sporthal	n.v.t.	n.v.t.
Planning	2025-2026	2024-2025
Uitgangspunten	Nieuwbouw Julianaschool	Uitbreiding Don Bosco
Normvergoeding onderwijs	€ 7.950.000,-	€ 2.730.000,-
Eerste inrichting en meubilair*	€ 100.000,-	€ 100.000,-
Totaal (wettelijke plicht) d.d. 2023**	€ 8.050.000,-	€ 2.830.000,-

* Bekostiging van eerste inrichting en meubilair van schoolgebouwen is alleen van toepassing als er extra capaciteit (ten opzichte van de huidige situatie) wordt gerealiseerd.

** In dit bedrag is de bekostiging van de verhuiskosten opgenomen.

Het realiseren van beide projecten betekent voor de gemeente een investering van in totaal circa € 10,9 miljoen (inclusief BTW en prijspeil 2023) om te voldoen aan haar wettelijke zorgplicht. Bij het schatten van de kosten zijn een aantal uitsluitingen van toepassing. Dit zijn kosten die niet inbegrepen zijn, zoals kosten voor aanpassingen aan de openbare ruimte, tijdelijke huisvesting, aankoop van grond, etc.. Bij de verdere uitwerking van de plannen dienen ook de kosten voor de uitsluitingen en de mogelijke meerkosten als gevolg van het realiseren van de kwaliteitseisen van het 'Kwaliteitskader onderwijshuisvesting' op basis van marktconforme prijzen in beeld te worden gebracht en voorgelegd.

10. Risicomanagement

Met de risicoparagraaf geven wij inzicht in de mogelijke risico's en welke beheersmaatregelen wij toepassen.

Veranderende leerlingenprognoses

Risico: We hebben de maatregelen in het huidige IHP gebaseerd op de leerlingenprognoses van 2022, die op hun beurt gebaseerd zijn op de verwachte woningbouwontwikkeling in de gemeente. Het is echter belangrijk om te benadrukken dat leerlingenprognoses slechts voorspellingen zijn en jaarlijks kunnen fluctueren. Het is daarom moeilijk om de vraag en het aanbod precies op elkaar af te stemmen. Bovendien zijn de leerlingenprognoses afhankelijk van de bewegingen in de woningbouwontwikkeling, die kunnen vertragen, versnellen of van aard veranderen. Deze ontwikkelingen hebben invloed op het werkelijke aantal leerlingen op zowel school- als gemeenteniveau.

Beheersmaatregel: Het IHP is een leidraad en hieraan kunnen geen rechten worden ontleend. Elk jaar toetsen wij de toekenningen van het onderwijshuisvestingsprogramma op basis van de meest recente ontwikkelingen en leerlingenprognoses, waarbij de teldatum van 1 oktober van het jaar voor de aanvraag geldt. Jaarlijks geven wij de gemeenteraad inzicht in de huisvestingsbehoeften van de basisscholen en werken wij nauw samen met gebiedsontwikkeling om tijdig in te spelen op wijzigingen in de woningbouwontwikkelingen. Op basis van de meest actuele prognoses voor woningbouw, kijken wij voortdurend naar waar er behoefte is aan onderwijshuisvesting en welke specifieke behoeften er zijn. We passen de benodigde onderwijs capaciteit hierop aan.

Aanpassingen in de wetgeving

Risico: Veranderende regelgeving kan extra kosten voor de (vervangende) nieuwbouw van schoolgebouwen met zich meebrengen.

Beheersmaatregel: Als er veranderingen in de regelgeving zijn die financiële gevolgen hebben, zijn we verplicht om ons aan de nieuwe regelgeving te houden. We zorgen ervoor dat we transparant zijn over de effecten van deze veranderingen op het investeringsprogramma en we geven aan welke keuzes er eventueel gemaakt kunnen worden.

Grootte van de opgave

Risico: Er staan de komende jaren grote uitdagingen op ons te wachten. Om aan de behoeften te voldoen zijn er verschillende maatregelen nodig, zoals nieuwbouw, vervangende nieuwbouw, renovatie, duurzaamheidsmaatregelen en uitbreiding. Dit vraagt veel inzet van zowel de schoolbesturen als de gemeente. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het leveren van een goede school met een kwalitatief hoogstaand team. De gemeente heeft daarentegen de taak om een geschikte locatie te vinden en een controlerende rol te spelen tijdens de realisatie van elk project, om te voorkomen dat er overschrijdingen optreden en om te zorgen dat er een kwalitatief schoolgebouw wordt opgeleverd.

Beheersmaatregel: We delen de uitdagingen uit het IHP met de schoolbesturen en gaan tijdig met hen in gesprek over de invulling van de locaties, zodat zij voldoende tijd hebben om zich voor te bereiden. Bij de invulling van vervangingsopgaven houden we rekening met de mogelijkheid dat er niet teveel projecten tegelijkertijd bij een enkel schoolbestuur komen te liggen.

Niet (tijdig) beschikbaar zijn van locaties

Risico: Bij nieuwbouw of uitbreiding van schoolgebouwen kan het gebeuren dat de huisvesting van een school nog niet beschikbaar is op het moment dat het nodig is.

Beheersmaatregel: We zorgen voor tijdelijke huisvesting voor de school totdat de permanente huisvesting beschikbaar is. Bij de planontwikkeling houden we rekening met deze tijdelijke bestemming, die zich in de buurt van de uiteindelijke locatie bevindt.

Onvoldoende financiële middelen

Risico: In de komende jaren staat er een grote opgave op het gebied van onderwijshuisvesting te wachten, die gepaard gaat met aanzienlijke investeringskosten. Hoewel wij de normbedragen van de VNG hanteren, blijken de werkelijke kosten vaak hoger uit te vallen. Als gevolg hiervan kan het voorkomen dat we niet in staat zijn om nieuwe schoolgebouwen te realiseren in ontwikkelgebieden of verouderde schoolgebouwen te vervangen. Dit kan leiden tot situaties waarin kinderen niet in hun eigen buurt naar school kunnen gaan of waarin de staat en functionaliteit van het schoolgebouw onder een acceptabel niveau komen.

Beheersmaatregel: We brengen de opgave voor onderwijshuisvesting voor de komende jaren in kaart, waarbij we ook een financiële vertaling maken en rekening houden met actuele bouwprijzen. We houden daarbij rekening met de meest recente woningbouwplannen, zodat we tijdig inzicht kunnen geven in de benodigde financiële middelen.

Risico's tijdens projectfase

Risico: Na het vaststellen van het IHP hebben we de uitvoerbaarheid van de maatregelen getoetst. We definiëren de projecten uit het uitvoeringsprogramma vervolgens verder. Tijdens de projectfase voeren we regelmatig toetsingen uit en deze kunnen leiden tot aanpassingen van de maatregelen.

Beheersmaatregel: Voor elk project ondertekenen de schoolbesturen en de gemeente een afsprakenbrief waarin de risico's met betrekking tot de te realiseren vierkante meters, het budget, de randvoorwaarden op het gebied van stedenbouw, verkeer, planning en plantoetsing, alsmede de toekomstige eigendomsverhoudingen en oplevering worden beschreven. In de projectorganisatie wordt risicobeheersing regelmatig besproken.

11. Advies en aanbevelingen

Het is de verwachting dat de verplichting voor een IHP dat een periode van 16 jaar bestrijkt binnenkort in de wet staat. Deze zal ook voor Albrandswaard gemaakt moeten worden. Hieronder staan de adviezen voor dit IHP en aanbevelingen die in dat IHP meegenomen moeten worden.

Tenslotte wordt geadviseerd om:

1. Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en Kinderopvang (IHP) vast te stellen en;
2. Het college opdracht te geven om samen met de schoolbesturen de kwaliteit van de onderwijshuisvesting te borgen en verder te ontwikkelen;
3. Het college de opdracht te geven het IHP tweejaarlijks te actualiseren;
4. Bij realisatie van nieuwe schoolgebouwen het Kwaliteitskader onderwijshuisvesting leidend te laten zijn;
5. Bij de realisatie van nieuwe schoolgebouwen in te zetten op energiezuinig, circulair en klimaat adaptief bouwen;
6. Te investeren in ruimten voor kinderopvang in basisscholen;
7. Het college op basis van de richtinggevende keuzes die voortvloeien uit het IHP de opdracht te geven plannen uit te werken voor de nieuwbouw van de Julianaschool;
8. Het college op basis van de richtinggevende keuzes die voortvloeien uit het IHP opdracht te geven plannen uit te werken voor de uitbreiding van de Don Boscoschool.

Aanbevelingen voor de volgende IHP:

- a. Maak een plan dat inzicht geeft hoe voor 2050 alle schoolgebouwen energieneutraal worden. Hiervoor zal een conditiemeting en een duurzaamheidsscan uitgevoerd moeten worden.
- b. Onderzoek of het beter is om de ruimtebehoefte primair onderwijs in m²'s weer te geven in plaats van in lokalen.
- c. Bepaal gezamenlijk de verdere toekomst van een schoolgebouw als het de leeftijd van 40 jaar bereikt.
- d. Onderzoek of uitgangspunten en plannen met betrekking tot inclusief onderwijs kunnen worden geformuleerd.

Bijlage I - Wet- en regelgeving

In hoofdstuk 3 staat op hoofdlijnen de wettelijke taak- en rolverdeling beschreven rondom onderwijshuisvesting. In deze bijlage treft u hierover meer toelichting en achtergrond.

Het beleid van de gemeente ligt vast in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Albrandswaard 2015. De verordening is in 2019 voor het laatste aangepast. Deze verordening komt voort uit de Wet op het Primair Onderwijs en de Wet op het Voortgezet onderwijs.

Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak van de gemeente. In dit hoofdstuk wordt omschreven wat die taak inhoudt, welke wijzigingen op korte termijn verwacht worden en wat het eigen beleid van de gemeente Albrandswaard is.

Wettelijke taak onderwijshuisvesting

Sinds 1997 hebben gemeenten de verantwoordelijkheid voor de huisvesting van scholen voor basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs volgens artikel 91 en verder van de Wet op het Primair Onderwijs. In Albrandswaard is er geen school voor speciaal onderwijs. Belangrijke aspecten van deze zorgplicht zijn:

- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding van scholen.
- Gemeenten zijn sinds 2005 niet meer verantwoordelijk voor het onderhoud van scholen voor voortgezet onderwijs, en sinds 2015 ook niet meer voor het onderhoud van scholen voor primair onderwijs.
- Gemeenteraden zijn verplicht om een verordening op te stellen, waarbij ze in overleg moeten treden met de schoolbesturen. Gemeenten kunnen aanvullend beleid opstellen, maar dat mag niet minder zijn dan wat in de wet staat. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft een modelverordening opgesteld die gebruikt kan worden.
- Het college van de gemeente stelt jaarlijks het huisvestingsprogramma en -overzicht vast. Schoolbesturen dienen vóór 1 februari aanvragen in voor voorzieningen die het volgende jaar worden uitgevoerd. Het huisvestingsprogramma bevat de goedgekeurde aanvragen en het huisvestingsoverzicht de afgewezen aanvragen.

Uitvoering wettelijke taak onderwijshuisvesting

De gemeente is verantwoordelijk voor de financiering van verschillende aspecten van onderwijshuisvesting, waaronder:

- Nieuwbouw en vervangende nieuwbouw
- Uitbreiding
- Eerste inrichting van onderwijsleerpakket en meubilair
- Herstel van constructiefouten
- Schade als gevolg van bijzondere omstandigheden zoals brand, inbraak en vandalisme
- Voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs
- Het eigenaarsdeel van de OZB voor schoolgebouwen

De gemeente heeft de schoolgebouwen en hun inboedel verzekerd tegen schade.

Gemeentelijk beleid Albrandswaard

De Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Albrandswaard 2015 is opgesteld op basis van de modelverordening van de VNG, maar heeft enkele afwijkingen. Zo heeft Albrandswaard besloten

om de wijziging van de berekening van de ruimtebehoefte in m² niet over te nemen, maar in plaats daarvan de ruimtebehoefte per groep te blijven gebruiken. Dit komt omdat in de praktijk altijd naar het aantal groepen wordt gekeken en de schoolbesturen en gemeente destijds geen behoefte hadden aan verandering. Hierdoor wordt de uitbreiding en de bepaling van de ruimtebehoefte van een school per groep en niet per m² bepaald. In 2019 is besloten om de normbedragen te indexeren volgens het Bouwkostenkompas van IGG Bouweconomie, dat de marktontwikkelingen van bouwrijzen per sector en regio monitort. Zo kunnen de normbedragen zo realistisch mogelijk worden vastgesteld en geïndexeerd.

Financiering onderwijshuisvesting

De gemeente ontvangt vanuit het Gemeentefonds middelen voor onderwijshuisvesting die niet specifiek zijn bestemd voor dit doel en niet afhankelijk zijn van werkelijke uitgaven. Op de lange termijn wordt de uitkering als voldoende beschouwd om te voldoen aan de wettelijke verantwoordelijkheid die is vastgelegd in de verordening, hoewel de eisen aan gebouwen in de afgelopen jaren aanzienlijk zijn verhoogd zonder dat de uitkering is verhoogd. De VNG heeft daarom in 2020 geprobeerd om een hogere uitkering te krijgen van het kabinet en het parlement, zodat gemeenten kunnen voldoen aan de huidige eisen en de onderwijshuisvesting kunnen verduurzamen. Tot op heden heeft dit echter niet geleid tot een verhoging van de uitkering.

Jaarlijks ontvangen schoolbesturen van het ministerie van OCW een vergoeding voor onderhoud als onderdeel van de reguliere bekostiging voor het onderwijs.

De datum van 1 oktober is erg belangrijk voor de onderwijshuisvesting, omdat het aantal leerlingen op die datum bepalend is voor de omvang van de huisvesting van de school. Leerlingen die gedurende het schooljaar instromen (zoals de 4-jarigen) tellen niet mee. Tot 2022 gold dit ook voor de bekostiging van het onderwijs die schoolbesturen ontvingen, maar dit is vanaf 2022 veranderd naar 1 februari. In de praktijk betekent dit dat een school met bijvoorbeeld 16 groepen en 16 lokalen, geen lokaal over heeft voor de instroom van 4-jarigen gedurende het schooljaar.

Een groot deel van de uitgaven voor onderwijshuisvesting doet de gemeente via investeringen. Nieuwbouw en uitbreiding worden volgens de Nota Activa in 40 jaar afgeschreven en zijn als kapitaallasten terug te vinden in de begroting.

Wetswijziging

In 2018 hebben de VNG, PO-Raad en VO-raad een nieuw wetsvoorstel voor onderwijshuisvesting aan het ministerie van Onderwijs voorgelegd. Het doel van dit voorstel was om meer duidelijkheid te bieden aan scholen en gemeenten over hun verantwoordelijkheden met betrekking tot goede schoolgebouwen. De voornaamste wijzigingen die de PO-Raad, VO-raad en VNG voorstelden waren als volgt:

- De verplichting tot het opstellen van een integraal huisvestingsplan (IHP) dat de plannen voor schoolgebouwen voor de komende 16 jaar omvat. Schoolbesturen moeten tevens meerjarenonderhoudsplannen opstellen.
- Renovatie wordt beschouwd als een alternatief voor vervangende nieuwbouw, waarbij de levensduur van het gebouw met ten minste 25 jaar wordt verlengd.
- Schoolbesturen mogen onder bepaalde voorwaarden zelf investeren in gebouwen, mits deze investeringen worden terugverdiend. Dit betreft met name investeringen in duurzaamheid. Schoolbesturen mogen ook met privévermogen in gebouwen investeren.

In 2020 heeft de minister van Onderwijs aangekondigd dat er in het najaar van 2021 een wetsvoorstel met de drie wijzigingen zou worden ingediend. Dit wetsvoorstel wordt nu verwacht in

de eerste helft van 2023 en omvat ook aanbevelingen uit het rapport "Verkenning Onderwijsvastgoed: Praktijkvoorbeelden en kansen voor de kwaliteitsopgave" van het Economisch Instituut voor de Bouw. Dit rapport stelt dat er momenteel geen prikkels zijn om op lange termijn doelmatig te opereren, vanwege de verdeling van verantwoordelijkheden voor onderwijshuisvesting tussen gemeenten en schoolbesturen.

Interdepartementaal onderzoek onderwijshuisvesting

Sinds 1998 is de uitkering uit het Gemeentefonds voor onderwijshuisvesting niet gestegen, terwijl de normbedragen en eisen voor schoolgebouwen wel zijn verhoogd. De PO- en VO-raad en de VNG hebben hier in de afgelopen jaren herhaaldelijk aandacht voor gevraagd bij de minister en de Tweede Kamer, maar tot nu toe zonder succes. Er zijn verschillende landelijke rapporten opgesteld over de knelpunten in de onderwijshuisvesting, waaruit blijkt dat de bouwkundige kwaliteit van schoolgebouwen niet voldoet aan maatschappelijke verwachtingen, dat de eisen zijn verhoogd, vooral op het gebied van duurzaamheid, maar dat de budgetten niet zijn meegegroeid, dat het gemiddelde schoolgebouw oud is en er problemen zijn met ventilatie, frisse lucht en temperatuurbeheersing.

Voormalig minister Slob heeft daarom een breed onderzoek naar de onderwijshuisvesting in het primair en voortgezet onderwijs laten uitvoeren. In april 2021 is het interdepartementaal beleidsonderzoek (IBO) "Huisvesting in het onderwijs, een vak apart!" gepresenteerd, waarbij de bekende knelpunten worden bevestigd en vier beleidspakketten worden voorgesteld om het stelsel beter te laten werken. Er is echter een budget van € 730 miljoen nodig om de achterstanden weg te werken, en een Taskforce is aan de slag gegaan om nieuwe financieringsconstructies te onderzoeken.

Minister Wiersma heeft aangekondigd dat de wetswijzigingen in 2023 aan de Tweede Kamer zullen worden voorgelegd.

Bijlage II - Taken en rollen bij de realisatie

Deze bijlage schetst een algemeen beeld van de verdeling van verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden in het bouwproces van scholen. Voor elk project wordt er een meer specifieke invulling gegeven, waarbij gemeente en schoolbestuur gezamenlijk de complexiteit en risico's van het project afwegen. De uiteindelijke beslissing over het bouwheerschap en de daarbij behorende randvoorwaarden wordt vastgelegd in de afsprakenbrief die beide partijen ondertekenen. Deze afsprakenbrief maakt deel uit van de beschikking die de gemeente afgeeft.

Volgens de Wet op het primair onderwijs is het schoolbestuur verantwoordelijk voor het bouwheerschap bij projecten. Het schoolbestuur kan echter de gemeente vragen om deze rol op zich te nemen. De bouwheer stelt een projectorganisatie in waarin de gemeente is vertegenwoordigd en beheert de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden die hierbij horen. Om risico's adequaat te beheersen, brengen we de rollen en verantwoordelijkheden voorafgaand aan het project in kaart.

De planontwikkeling voor de realisatie van een project kent verschillende fases, waarbij de bouwheer voor elke fase akkoord vraagt aan de gemeente. Deze fases omvatten onder andere het onderwijskundig programma van eisen, het functioneel en ruimtelijk programma van eisen, de schetsen van het exterieur en interieur, het voorlopig ontwerp en de businesscase duurzaamheid. Het definitief ontwerp wordt gemaakt inclusief stichtings- en exploitatiebegroting, aanbesteding en bouwbegeleiding. Bij de realisatie van het project zorgt de bouwheer voor de bouwbegeleiding en informeert de gemeente over de voortgang. Bouwvergaderingen en inloopmomenten voor belanghebbenden uit de schoolomgeving maken hiervan deel uit.

Bijlage III - Prognose basisonderwijs 2023-2037

Scholen Albrandswaard	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037
De Parel	249	252	245	249	280	315	351	370	377	389	397	400	396	386	373
Julianaschool	422	446	463	498	516	525	526	537	560	573	568	563	559	559	556
Valckesteyn-Z	210	201	199	193	206	231	259	272	277	286	291	291	284	274	262
Valckesteyn-N	80	88	78	87	104	110	114	119	125	130	133	137	139	140	140
De Overkant	154	149	141	138	132	126	121	126	132	136	135	133	131	131	130
OBS Portland	313	295	280	266	252	237	225	210	204	206	208	208	209	210	214
Don Bosco	383	397	411	427	443	459	473	485	496	508	510	507	504	499	491
Het Lichtpunt	408	388	375	358	342	324	312	294	290	293	297	296	296	298	303
De Grote Reis	243	228	213	205	200	192	190	183	176	177	180	179	179	180	183
Totaal aantal leerlingen	2.462	2.444	2.405	2.421	2.475	2.519	2.571	2.596	2.637	2.698	2.719	2.714	2.697	2.677	2.652
Totaal basisgeneratie	2.601	2.563	2.505	2.508	2.548	2.596	2.648	2.694	2.759	2.831	2.857	2.847	2.823	2.795	2.764
Deelname- percentage	0,947	0,954	0,96	0,965	0,971	0,97	0,971	0,963	0,956	0,953	0,952	0,953	0,955	0,958	0,96

Dit is de prognose die in december 2022 is opgesteld met de tellingen van 1 oktober 2022. Een prognose is maximaal twee jaar geldig.

Bijlage IV – Verduurzaming schoolgebouwen

In hoofdstuk 4 staat de visie op de verduurzaming van schoolgebouwen beschreven. In deze bijlage treft u meer achtergrond rondom het verduurzamen van schoolgebouwen.

Het wordt steeds duidelijker dat het klimaat verandert. De gemiddelde temperatuur stijgt, extreme neerslag komt vaker en heviger voor, het kan in steden heel heet worden en grondstoffen worden schaarser. Dit zorgt steeds vaker voor ongemak en gevaar. We moeten daarom de oorzaken van klimaatverandering structureel aanpakken; de manier waarop we leven, wonen, werken en bouwen. Dat betekent bijvoorbeeld het verlagen van CO₂-uitstoot, door hergebruik van grondstoffen en het realiseren van energieneutrale gebouwen.

Internationale afspraken en landelijk beleid en wetgeving

Bij de 21e VN-klimaatop in 2015 in Parijs is afgesproken de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2 graden, met als streven 1,5 graden. Nederland heeft vervolgens het Klimaatakkoord vastgesteld met de ambitie om in 2050 de CO₂-uitstoot met 95% te hebben gereduceerd t.o.v. 1990, met als tussendoel 49% (inmiddels 55%) in 2030.

Daarnaast wil Nederland volledig circulair zijn in 2050. Om hiervoor te zorgen heeft Nederland twee belangrijke tussendoelen geformuleerd: in 2030 50% minder primair materiaalgebruik en in 2020 mag nog maar 50% van het afval verwerkt worden als restafval (exclusief papier en karton).

De Nationale klimaatadaptatiestrategie (NAS) is de overkoepelende [Nederlandse strategie op het gebied van klimaatadaptatie](#). In de NAS adaptatietool staan de [gevolgen van klimaatverandering voor de verschillende sectoren](#) in Nederland. Het gaat onder andere om de sectoren landbouw, gezondheid en infrastructuur. Ook beschrijft de NAS adaptatietool hoe de sectoren met deze gevolgen om kunnen gaan. In het NAS Uitvoeringsprogramma staan de plannen en acties om de gevolgen van deze belangrijke klimaatrisico's aan te pakken.

Naast het nationale Klimaatakkoord zijn onderstaande landelijke wet- en regelgeving belangrijk.

Energie	
BENG	Vanaf januari 2021 moeten nieuwe gebouwen voldoen aan de BENG-eisen. Dit staat voor 'Bijna Energieneutrale Gebouwen'.
Label A+++ in 2050	De Renovatiestandaard schrijft vanaf 2030 een wettelijk niveau voor. bestaande onderwijsgebouwen moeten uiterlijk in 2050 voldoen aan energielabel A+++
Wet VET	De wet Voortgang Energie transitie VET regelt onder meer dat de aansluitplicht op aardgas vervalt. In de praktijk betekent dat dat nieuwbouw niet meer zal worden aangesloten op aardgas.
Uitvoerings-plicht Wmb EED	Voor bestaand vastgoed geldt een uitvoeringsplicht (wet milieubeheer) voor het uitvoeren van duurzame maatregelen die een terugverdientijd van 5 jaar of korter hebben. Schoolbesturen vinden de maatregelen in de Erkende Maatregelenlijst.
Circulair bouwen	
	Voor circulair bouwen zijn momenteel alleen eisen opgesteld voor de kantoorfunctie en voor woongebouwen, dit is de Milieu Prestatie Gebouw (MPG). Op termijn zal daar ook een eis komen voor de onderwijsfunctie (schoolgebouwen).
Gezond binnenklimaat	
	In het Bouwbesluit is een eis gesteld aan luchtverversing, ook voor onderwijsgebouwen. Het onderwijsveld hanteert Frisse Scholen (klasse B) als uitgangspunt bij

	nieuwbouw.
Klimaatadaptatie	
	NAS landelijk. RAS regionaal (gemeente, waterschappen en provincie) Door stresstesten belangrijke thema's per gebied. via risicodialogen per gebied een set van maatregelen.

Beleid Energie

Sinds juni 2020 heeft de gemeente Albrandswaard een Warmtevisie. Dit plan geeft per wijk inzicht in het meest geschikte duurzame alternatief voor aardgas tegen de laagst maatschappelijke kosten. Ook geeft het inzicht in welke wijken het meest geschikt zijn om als eerste te starten met het aardgasvrij maken daarvan.

Een aardgasvrij Albrandswaard is niet vandaag of morgen geregeld. Ook staan technische ontwikkelingen niet stil. Nu de Warmtevisie Albrandswaard is vastgesteld, kijken we vanaf 2021 naar de kansrijke wijken door het maken van wijkplannen. Portland is een wijk met recentere woningen (van na 2005). Die woningen zijn goed geïsoleerd. Dit biedt kansen om over te gaan op aardgasvrije lage temperatuur verwarming met elektrische warmtepompen, op natuurlijke vervangingsmomenten van bijvoorbeeld een keuken of een Cv-ketel. Ook het bedrijventerrein Distripark Eemhaven is een gebied waar kansen liggen om te starten. Het doel is te komen tot een CO₂-neutrale gebouwde omgeving in 2050.

Sectorale routekaart onderwijs

Voor de sector onderwijshuisvesting primair en voortgezet onderwijs hebben de VNG, PO- en VO-raad in 2020 op landelijk niveau een sectorale routekaart opgesteld. Hierin staat hoe al deze duurzaamheidsdoelen gehaald kunnen worden. Om te komen tot energieneutrale gebouwen in 2050, moet het tempo van vervanging en verduurzaming van de gebouwen worden opgeschroefd.

Circulariteit

We benaderen circulair bouwen en circulaire gebiedsontwikkeling vanuit de definitie zoals geformuleerd in de Transitieagenda Bouw: *'Circulair bouwen betekent het ontwikkelen, gebruiken en hergebruiken van gebouwen, gebieden en infrastructuur, zonder natuurlijke hulpbronnen onnodig uit te putten, de leefomgeving te vervuilen en ecosystemen aan te tasten. Bouwen op een wijze die economisch verantwoord is en bijdraagt aan het welzijn van mens en dier. Hier en daar, nu en later.'*

De Gemeente Albrandswaard werkt aan het realiseren van een circulaire samenleving in 2050. De bouwsector is een belangrijke schakel in het realiseren van deze ambitie. Er gaat ontzettend veel (afval)materiaal om in het bouwen en verbouwen van vastgoed. De bouwsector gebruikt 40% van alle grondstoffen en veroorzaakt 40% van de nationale CO₂-uitstoot. Dat maakt dat we voor een grote opgave staan, maar ook een groot potentieel in handen hebben. Door de huidige bouwopgave op een duurzame manier te benaderen is er veel duurzaamheidswinst te behalen, zonder dat dit ten koste hoeft te gaan van het bouwtempo of de betaalbaarheid van gebouwen. In 2023 zijn alle uitvragen in de gebouwde omgeving, waar mogelijk, circulair en in 2030 is 100% circulair, conform de nationale ambitie.

Voor circulair bouwen en onderwijshuisvesting is een landelijke inkoopleidraad opgesteld en er is een Buyer Group circulaire scholen waarin deze aanpak verder is uitgewerkt. Zie <https://www.pianoo.nl/nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen/buyer-groups/bouw/buyer-group-circulaire-scholen>

Klimaatadaptatie

De gemeente Albrandswaard heeft zich aangesloten bij het convenant Klimaatadaptatie. Het doel hiervan is dat de gemeente in 2050 klimaatbestendig en water robuust is. Dit is de doelstelling van het landelijke Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Het betekent dat we beter bestand zijn tegen overstromingen, wateroverlast, hitte en droogte. En ook tegen de negatieve gevolgen daarvan voor de bodemdaling, biodiversiteit en gezondheid.

<https://raad.albrandswaard.nl/Documenten/51-Raadsinformatiebrief-2022-438940-strategie-klimaatadaptatie-Albrandswaard.pdf>

In 2050 zijn we klimaatbestendig en waterrobuust ingericht. Bij de bouw van nieuwe gebouwen letten we daarom op waterberging voor drogere tijden en snel afvoeren van water bij hevige regenbuien, en zorgen we voor voldoende schaduw bij hitte en ruimte voor flora en fauna. Dit geldt dus ook voor de bouw van scholen.

Figuur: relevante instrumenten voor duurzame onderwijshuisvesting

fase	thema				instrument	bron
	energie	circulariteit	gezondheid	klimaatadaptatie		
ambitie/ definitie	x	x	x	x	kwaliteitskader huisvesting	https://www.ruimte-ok.nl/programmas/kwaliteitskader-huisvesting
	x				portefeuilleroutekaarten	RVO/VNG platform; portefeuilleroutekaarten
	x				ontzorgingsprogramma PZH	https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/energie
	x				TVW, wijkuitvoeringsplannen	https://www.nplw.nl/nplw/default.aspx
			x	x	stresstesten en kaarten	https://bar.klimaatmonitor.net
			x	x	stimuleringsprogramma PZH	https://www.groenblauweschoolpleinen.nl/
		x			instrumentarium circulair bouwen	https://platformcb23.nl/ ; https://www.cirkelstad.nl/cirkelsteden/drechtsteden/
	x	x	x	x	kwaliteitskader en Bouwstenen	https://www.bouwstenen.nl/verduurzamen%20vastgoed
aan- besteden		x			leidraad circulair inkopen scholen	https://www.pianoo.nl/nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen/buyer-group
	x	x	x		clusteren van projecten	Bouwstenen voor Sociaal, werkgroep
	x	x	x		uitvragen op prestatiebasis	www.gprsoftware.nl en www.w-e.nl (casus gemeente Enschede)
	x	x	x	x	financiering, subsidies	https://www.bngbank.nl/projecten/bouw-duurzaam-schoolgebouw-in-middelburg

Bijlage V – Overzicht subsidieregelingen bestaande gebouwen

De onderstaande subsidieregelingen zijn (d.d. 13 september 2022) bekend en kansrijk voor het verbeteren van de kwaliteit van bestaande schoolgebouwen.

Kenmerken	Vergoeding	Beschikbaar budget	Maatregelen	Looptijd	Planning project
SUVIS (Specifiek uitkering ventilatie in scholen)	Max. 30% van investeringskosten (afhankelijk van aantal leerlingen)	€200 miljoen (in 2 tranches) Via RVO.nl	Specifiek voor verbetering ventilatie bestaande gebouwen (in combinatie met verduurzamen)	Afgesloten	Gestart uiterlijk 31-8-2022
Maatwerkregeling (basissubsidie)	30% van investeringskosten	€25 miljoen via DUS-i.nl	Vervolg op SUVIS I en II. Toekenning op volgorde van binnenkomst	Afgesloten	Gestart na 1-6-2022 en uiterlijk 1-8-2023 Afgerond uiterlijk 1-8-2025
Maatwerkregeling (vangnetsubsidie)	60% van investeringskosten	€115 miljoen via DUS-i.nl	Specifiek voor verbetering ventilatie bestaande gebouwen (in combi met verduurzaming) Toekenning op basis van een urgentieverklaring	Ronde 1: 18-7-22 t/m 30-9-2022 Ronde 2: 1-10-22 t/m 31-12-22 Ronde 3: 1-1-23 t/m 31-3-23	Gestart na 1-6-2022 en uiterlijk 1-8-2023 Afgerond uiterlijk 1-8-2025 Ronde 3: gestart uiterlijk: 1-11-2023 Afgerond uiterlijk : 1-11-2025
DUMAVA (investeringsubsidie duurzaam maatschappelijk vastgoed)	30% van projectkosten (max 2,5 miljoen) 50% bij energieadvies en energielabel	€150 miljoen Bedrag is niet alleen voor scholen Via RVO.nl	Specifiek voor verduurzamen bestaande gebouwen (in combi met ventilatie) 3 maatregelen of één integraal project	3-10-2022 t/m 31-12-23	Gestart na 3-10-2022

